ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΡΗΓΑ ΠΑΛΑΜΗΔΗ 4, ΤΗΛ. 30-297 ||| ΙΔΡΥΤΗΣ: Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ ||| ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΤΩΝ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ||| ΣΑΒΒΑΤΟ 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1939

ΕΦΗΜΕΡΑ

Ο ΕΝΟΧΟΣ

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΩΤΙΑΔΗ

Γιὰ τὶς περιπέτειες τῆς ἀνθρωπότητας, γιὰ τὰ δράματα καὶ τὶς συμφορὲς ποὺ σωριάζουνται στὸν κόσμο, ὑπάρχει ἕνα ἁπλοϊκὸ ἐπιχείρημα, ποὺ τὸ μεταχειρίζουνται ὄχι μονάχα τὰ ἀνίδεα πλήθη, παρὰ κι' ἀρκετοὶ διανοητὲς σ' ὅλες τὶς χῶρες. Σύμφωνα μὲ αὐτὸ ἡ αἰτία τῆς κακοδαιμονίας μας εἶναι ὁ «μηχανικὸς πολιτισμός» μας. Ἡ ἀνθρωπότητα, ὑποστηρίζουν, ἦταν ἀσύγκριτα πιὸ εὐτυχισμένη στὰ γραφικὰ κεῖνα χρόνια, ποὺ δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἀτμός, οὔτε βενζίνα, οὔτε τυπογραφία, οὔτε ἀεροπλάνα, οὔτε αὐτοκίνητα, οὔτε ραδιόφωνο. Ἡ ζωή, λένε, ἦταν καλύτερη ὅταν τὶς θάλασσες τὶς ὀργώναν τὰ καράβια μὲ διάπλατα ἀνοιχτὰ τὰ ποιητικὰ ἄσπρα πανιά τους καὶ στὶς ρύμες ἔτριζε ἡ βραδυκίνητη βωδάμαξα.

Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ δὲν φανερώνει, θαρῶ, τίποτα ἄλλο, παρὰ μιὰ ἀπεδαφισμένη καὶ ρωμαντικὴ ἀντίληψη τῶν ἐγκοσμίων. Γιατί, ἐχτὸς ποὺ σὲ κεῖνα τὰ χρόνια ἕνας ἐλάχιστος μονάχα ἀριθμὸς ἀνθρώπων εἶχε «πραγματικὰ» δικαιώματα πάνω στὴ ζωή, ὅσο ποὺ οἱ μυριάδες τῶν δουλοπαροίκων δὲν εἶχαν ἄλλο προορισμό, παρὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν εὐμάρεια καὶ τὶς ἰδιοτροπίες τῶν πρώτων, ὁ κόσμος μας γνώρισε καὶ τότε ἕναν Ἀττίλα, ἕναν Τσιγκὶζ-Χάν, ἕναν Ταμερλάνο. Τοὺς ἀρκοῦσαν τὰ πέταλα τῶν ἀλόγων τους, γιὰ νὰ ἐρημώσουν μιὰ χώρα καὶ νὰ ἰσοπεδώσουν πολιτεῖες. Οἱ λόγχες τους παραῆταν ἱκανὲς γιὰ νὰ ὑψώσουν πυραμίδες ἀπὸ ἀνθρώπινα κρανία.

Ὅμως τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι αὐτό. Δὲν ὠφελεῖ σὲ τίποτα, ἀντιπαραβάλλοντας δυὸ ἀνόμοιες ἐποχές, νὰ διαπιστώσουμε σὲ ποιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὸ ποσοστὸ τῆς δυστυχίας εἶναι μεγαλύτερο. Τὸ ρώτημα ποὺ πρέπει νὰ κάνουμε εἶναι, νομίζω, τοῦτο: Ἡ νίκη τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὶς δυνάμεις τῆς φύσης συντελεῖ ἢ ὄχι στὴν εὐτυχία του; Πάρα πολὺ δύσκολα θὰ μποροῦσε κανεὶς ν' ἀπαντήσει μ' ἕνα «ὄχι». Γιατὶ τότε, θὰ ἔπρεπε ὅμοια νὰ καταραστεῖ, ὄχι μονάχα τὰ μηχανικὰ μέσα ποὺ διαθέτουμε τώρα παρὰ καὶ ποὺ κατόρθωσε ὁ ἄνθρωπος νὰ δαμάσει τὴ φωτιά, νὰ φτιάξει βωδάμαξες καὶ καράβια. Εἶναι δὰ φανερὸ πὼς ὅλα αὐτά, στὴν ἐποχή τους, ἦταν μιὰ πρόοδος, τεράστια μάλιστα. Μὲ τὴ φωτιὰ μποροῦσε πιὰ νὰ μαγειρεύει τὸ φαΐ του καὶ νὰ φτιάνει πιὸ στέρεα ἐργαλεῖα· μὲ τὰ καράβια νὰ διασχίζει τὶς θάλασσες, νὰ ἔρχεται σὲ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους λαούς, ν' ἀνταλλάσσει τὰ προϊόντα του καὶ ν' ἀποχτᾶ μιὰ πιὸ πλατειὰ συνείδηση τοῦ κόσμου· μὲ τὶς βωδάμαξες κατόρθωνε νὰ μεταφέρει, σὲ μεγάλες ἀποστάσεις, πιὸ ἄνετα καὶ πιὸ ἄκοπα τὰ ἐφόδιά του.

Μὰ κ' ἡ φωτιά, μὰ καὶ τὰ καράβια, μὰ κ' οἱ βωδάμαξες, σὰν τὸν ἔπιανε ἡ τρέλλα τοῦ πολέμου, συντελοῦσαν στὸν ἐξολοθρεμό, γινόντανε τρομερὰ μέσα καταστροφῆς. Ὁ φταίχτης λοιπὸν τῶν συμφορῶν μας δὲν εἶναι ἡ ἄβουλη, ἄψυχη ὕλη. Δὲν εἶναι, κι' ὅταν ἀκόμα ἔχει πάρει τὴ μορφὴ τόννων ὁλόκληρων πυρίτιδας. Τὴν ἐκλογή, γιὰ νὰ τὴ χρησιμοποιήσει πρὸς τὸ καλό του ἢ τὸ κακό του, τὴν εἶχε πάντα ὁ ἄνθρωπος. Τί εὐεργετικὴ δύναμη εἶναι ἡ δυναμίτιδα, γιὰ νὰ ξεχερσώσουμε τεράστιες ἐκτάσεις γῆς, γιὰ ν' ἀλλάξουμε τὶς κοῖτες τῶν ποταμιῶν, γιὰ ν' ἀποξηράνουμε λίμνες καὶ θάλασσες, γιὰ νὰ τρυπήσουμε πανύψηλα βουνά, συντομεύοντας ἔτσι θαυματουργὰ τὶς ἀποστάσεις!

Σὲ τί μπορεῖ λοιπὸν νὰ εἶναι ὑπεύθυνη αὐτή, ὅταν μᾶς πιάνει ξαφνικὰ ἡ ἠλιθιότητα νὰ τὴν τοποθετήσουμε μέσα σὲ ὀβίδες, τορπίλλες καὶ βόμβες; Τί κακὸ ὑπάρχει στ' ἀεροπλάνα ποὺ νίκησαν τοὺς αἰθέρες καὶ χάρισαν στὸν ἄνθρωπο τὴν ἱκανότητα νὰ κάνει μέσα σὲ 97 ὧρες τὸ γῦρο τῆς γῆς; Σὲ τί φταίει ἡ ἐκρηχτικὴ μηχανὴ τοῦ αὐτοκινήτου, ἂν τὰ «λογικὰ» ἐμεῖς ζῶα τὴ μετατρέψαμε σὲ τάνκς; Γιὰ ὅλα αὐτὰ ἕνας μονάχα εἶναι ὑπεύθυνος, ὁ ἄνθρωπος. Ὁ φθόνος του, ἡ βουλιμία του, ὁ ἐγωϊσμός του, ἡ ἀνοησία του κ' ἡ τρέλλα του, ἔκαναν τὶς ἀγαθὲς αὐτὲς δυνάμεις, ποὺ εἶναι ἱκανὲς μ' ἕνα μοναδικὸ τρόπο νὰ συντελέσουν γιὰ τὴν εὐτυχία μας, νὰ σπέρνουν τὸν ὄλεθρο καὶ τὴ συμφορά. Ὅσο ποὺ μέσα μας δὲ θὰ ἐξανθρωπισθεῖ τὸ κτῆνος, ὅσο ποὺ πάντα θὰ εἴμαστε πρόθυμοι γιὰ κάθε ἀδικία καὶ γιὰ κάθε βία, θὰ ἐξακολουθοῦμε νὰ ἀλληλοεξοντωνόμαστε, ἀδιάφορο ἂν αὐτὸ θὰ γίνεται μὲ τόξα ἢ μὲ πολυβόλα.

Ὁ μεγάλος λοιπὸν ἔνοχος τῆς δυστυχίας μας δὲν εἶναι ὁ μηχανικός, ἀλλὰ ὁ «διανοητικός» πολιτισμὸς μας. Φορτώνοντας πάνω στὴ ράχη τοῦ πρώτου ὅλες τὶς κακομοιριές μας, δὲ φανερώνουμε τίποτ' ἄλλο, παρὰ πὼς τὸ μόνο ποὺ μᾶς νοιάζει εἶναι ν' ἀπαλλαχτοῦμε τῆς εὐθύνης μας. Δὲ ζητοῦμε πραγματικὰ νὰ καλυτερέψουμε τὴ μοῖρα τοῦ κόσμου μας, ἀλλὰ μονάνα νὰ φανοῦμε ἀνεύθυνοι γιὰ ὅ,τι κακό

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 3)

ΠΑΜΠΛΟ ΠΙΚΑΣΣΟ: «Ἡ γυναῖκα μὲ τὰ ἄσπρα». Ἔργο τῆς κλασικῆς περιόδου τοῦ Πικασσο.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ Δ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τοῦ Η. ΔΕΛΦΟΥ

Σπαραγμένη, κομματιασμένη σὰν τὸν ἀρχαῖο ὀρφικὸ θεὸ ἡ ζωὴ ψυχομαχάει. Ἡ Μοῦσα στέκεται μπροστὰ στὸ θάνατό της καὶ στὴ ματαιότητά της ποὺ στὸ θάνατο δουλεύει καὶ κλαίει. «Κομματιασμένος ὁ χάρτης» τῆς γῆς, κομματιασμένος ὁ χάρτης τῆς ψυχῆς. Κανένας προσανατολισμός, κανένα ξάνοιγμα, καμμιὰ βέβαιη πορεία, καμμιὰ δικαίωση, καμμιὰ πίστη.

Μόνο μιὰ ἴσως αὐτὴ ποὺ ἕνας ἄλλος ποιητὴς μᾶς τὴν ὁρίζει: νὰ ζεῖς μὲ ἢν ἀνάμνηση καὶ μὲ τὴν προσδοκία. Ἀλλὰ μιὰ προσδοκία ποὺ χάνεται καὶ αὐτὴ στὸ ἄπειρο. Τὸ παρόν, ἡ φευγαλέα του στιγμή, ποὺ ὅμως εἶναι αὐτὴ ποὺ μόνη πραγματικὰ γιὰ μᾶς ὑπάρχει, ἐξανεμισμένη καὶ ἀνάξια. Ὁ ἀγώνας εἶναι ματαιότητα καὶ βέβαιη ἀπὸ τὰ πρίν ἀποτυχία. Ἡ μόνη λύτρωση εἶναι νὰ τραγουδήσεις ὅλη τούτη τὴ ματαιότητα τῆς δυστυχίας, τὴ ματαιότητα κάθε κίνησης, κάθε ταξιδιοῦ, ὡς τὴν ἔσχατη ἀπόχρωση τῶν πραγμάτων.

Δὲν εἶναι ποὺ ὁ κόσμος εἶναι ἄσχημος —θάταν τοῦτο μονάχα, θάλεγα, ἕνας αἰσθητικὸς πόνος — οὔτε ποὺ τοῦτος ἢ ἐκεῖνος ὑποφέρει — θάταν τοῦτο μονάχα ἕνας ἠθικός, ἕνας κοινωνικὸς πόνος. Εἶναι ποὺ στὴν ἀρχή της, στὴν οὐσία της ἡ ζωὴ εἶναι ματαιότητα καὶ ὀδύνη. Γι' αὐτὸ εἶναι καὶ ἡ ζωὴ μονάχα ἀπὸ πικρὴν ἀνάμνηση καὶ ἀπὸ μιὰ μάταιη προσδοκία. Γι' αὐτὸ ὁ πόνος της δὲν εἶναι μήτε αἰσθητικός, μήτε ἠθικός, ἀλλὰ μεταφυσικὸς πόνος. Γι' αὐτὸ εἶναι βαθύτερος καὶ ἀγιάτρευτος.

Τέτοιος εἶναι ὁ πόνος ποὺ, ἔκανε τὸν Ἀντωνίου νὰ τραγουδήσει. Τραγούδησε διασχίζοντας πέλαγα μὲ τὴ νοσταλγία τοῦ γυρισμοῦ. Τραγούδησε στὴν ἀκινησία τῆς μοναξιᾶς του, νοσταλγώντας ταξίδια, ποὺ θάταν περισσότερο φυγή, περισσότερο ταξίδι καὶ ἀπὸ τὰ μακρυνότερά του ταξίδια.

Κι' ἔτσι ἡ θάλασσα κρατάει τὸ ἴσο πίσω ἀπ' ὅλα τὰ θέματα μὲ τὴν ἐπίμονη ἀνάμνηση τοῦ ἄπειρου καὶ τοῦ ἀπύθμενου. Γίνεται ἡ μοῖρα ἡ ψυχρή, ἡ ἀλύπητη, γίνεται τὸ σύμβολο τῆς μόνης ἀλήθειας, ἡ μεταφυσικὴ οὐσία, ἐνσάρκωση αἰσθητικὴ τῆς ἰδέας τῆς πρωταρχικῆς ἀπ' αὐτὴν ποὺ σὰν ἀπὸ νερομάννα πηγάζει ὅλη ἡ προσωπικότητα τοῦ ποιητῆ.

Ἡ τέχνη τοῦ καιροῦ μας θὰ ξεχωρίσει κάποτε, μέσα στὴ μεγάλη κίνηση τῆς ἱστορίας, σὰν τέχνη ποὺ ἔδωσε αἰσθητικὸ νόημα στὸ θρυμματισμό, στὴν ἔσχατη ἐξάρθρωση τῆς συνείδησης, τῆς συνείδησης ποὺ ἔχασε παντοῦ τὴν ἀρετὴ τῆς μεσότητας καὶ ἔφθασε στὸ ὅριο ὅπου ἡ εὐαισθησία ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ της ἐκλέπτυνση καὶ τὴν ἀνάλυση ὡς τὰ ἔσχατα ἀρχίζει νὰ βυθίζεται στὸ μηδέν, καὶ ὅπου μιὰ καθολικὴ ἄρνηση πλημμυρίζει μ' ἕνα πάντα κινούμενο ὑγρὸ στοιχεῖο κάθε πτυχή, ἔτσι ποὺ πέρα ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία, τὸ ρώτημα, τὸ ἄπειρο καὶ τὸ ἀπειροστὸ νὰ μὴ βρίσκει κανεὶς τίποτε ἄλλο ἐξὸν ἀπὸ τὴν νοσταλγία γιὰ μιὰν ἀνύπαρχτη ἀκεραιότητα ἢ καὶ τὴν ὠμὴ ἀπελπισία. Τοῦ καιροῦ του τὴ μοῖρα τραγουδάει καὶ ὁ ποιητής μας καὶ φθάνει ν' ἀγγίξει μερικὰ πολὺ βαθειὰ καὶ εὐαίσθητα σημεῖα τῆς πληγῆς της καὶ κατορθώνει καὶ κάνει τὸν πόνο της μιὰ ἀγνὰ αἰσθητικὴ «παρουσία».

Ὁ σπασμένος στίχος εἶναι φυσικὴ καὶ ἀναγκαία συνέπεια τῆς σπασμένης ψυχῆς, ὅπως ὁ δεμένος σὲ σταθεροὺς κανόνες στίχος, ἦταν καὶ θὰ εἶναι πάντα φυσικὴ συνέπεια τῆς ψυχῆς, ποὺ εἶναι κὰι αὐτὴ συγκροτημένη ἀπὸ σταθερὲς ἀξίες. Ὁ ἐλεύθερος στίχος εἶναι γι' αὐτὸ ὁ στίχος τῶν καιρῶν τῆς μεγάλης συντριβῆς, ὁ στίχος τῆς ἀπαισιοδοξίας. Ὕμνοι δὲ θὰ γραφοῦν ποτὲ σ' ἐλεύθερο στίχο. Ὁ ἐσωτερικὸς ὅμως ρυθμὸς τοῦ ἐλεύθερου στίχου, ὅπως μᾶς τὸν δίνει ὁ Ἀντωνίου, ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἡ φανέρωση, κατὰ τὸν ποιητικὸ λόγο, τῆς ἴσιας, τῆς θεμελιακῆς ἰδέας τοῦ ποιητῆ στὰ διάφορα ξετυλίγματά της, αὐτὸς βρίσκεται σὲ πιστὴν ἀντιστοιχία μὲ τὸ νόημα— ἂν καὶ θάπρεπε νὰ ποῦμε ἀκριβέστερα πὼς εἶναι ὁ ποιητικὸς «τρόπος» τοῦ νοήματος τοῦ ἴδιου. Δύσκολος ρυθμὸς, ἀβοήθητος — ἂν καὶ κατὰ βάθος, καὶ ὁ πιὸ κανονισμένος ρυθμὸς εἶναι πάντα ἀβοήθητος,— ἀφοῦ μέσα στὸ πλαίσιο τῶν κανόνων του πρέπει πάντα νὰ βρεθεῖ ὁ μ ο ν α δ ι κ ὸ ς τόνος ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἀπόλυτην ἀντιστοιχία τοῦ νοήματος. Δύσκολος ρυθμὸς τοῦ ποιητῆ μας ποὺ κάποτε τὸν χάνομε, κάποτε μᾶς ἐμποδίζει, κάποτε μᾶς κάνει εὐτυχισμένους. Ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ μαγικὸ σημεῖο κανένας δὲν εἶναι ἀναμάρτητος. Ὁ Ἀντωνίου βρίσκει ἐξαιρετικοὺς τόνους σὲ ἀκρίβεια καὶ λεπτότητα. Μερικὲς ἐπαναλῆψεις του, τὶς περιμένομε καὶ ἔρχονται στὴν ὥρα ποὺ πρέπει γιὰ νὰ μᾶς λυτρώσουν.

Μέσα στὸ χάος τοῦ πόνου, ἡ ποιητικὴ ἔκφραση εἶναι τὸ μόνο ποὺ λυτρώνει. Εἶναι ἡ μόνη δυνατὴ εὐτυχία. Εἶναι ἡ λύση ἡ θετικὴ μέσα στὴν καθολικὴ ἄρνηση. Μέσα στὸν ὁλότελο θρυμματισμὸ αὐτὴ ἑνώνει κατὰ κάποιο τρόπο τὶς κατασχισμένες σάρκες τοῦ θεοῦ καὶ δίνει μιὰν ὀργανικὴ μορφὴ στὸν κόσμο. Ἂν δὲν ὑπῆρχε αὐτὴ ἡ ἐξαίρεση εὐτυχίας μέσα στὸ παγκόσμιο κακὸ δὲ θὰ ὑπῆρχε ἡ ποίηση. Μονάχα ὅταν συνειδητοποιεῖ τούτη τὴ διαφυγὴ πρὸς τὸ φῶς ὁ ποιητής, χύνεται ἀπάνω στὸ στίχο του κάποιο χαμόγελο εὐτυχίας. Ἡ λύτρωση, ποὺ καθὼς λέν, φέρνει τὸ ἔργο τέχνης, εἶναι ἀ-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 3)

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΜΑΓΔΑ

Του κ. Ν. ΓΙΑΒΗ

Την έγνωρισα στην Ἐκάλη, μιάν Αὐγουστιάτικη νύχτα, σὲ μιὰ ἐλλὰ ποὺ πῆγα νὰ χαιρετήσω στὴν οἰκοδέσποινα ποὺ γιόρταζε. "Ἦταν ἴσως τὸ μόνο ἐγνωστο πρόσωπο μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ φιλικὸ περιβάλλον. Ἀλλά, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, μοῦ ἔκανε ἐντύπωση τὸ ὕφος της. Ἕνα ὕφος ποὺ ἔβειχνε χαραχτῆρα κρύο, ἀνάπαυσο καὶ στριμμένο. "Ἦταν καὶ δὲν ἦταν εἰκοσιπέντε χρόνων. Εἶχε ὄμως κάποιο θέλγητρο ἐξωτικὸ στὴν ἔκφραση τῆς φυσιογνωμίας της. Τὰ ἀβαφα χείλη της, τὰ κάπως ἐξογκωμένα ζυγωματικά της καὶ τὰ μικρά—μὰ ὅλο ὕπουλη πονηρίαι—μάτια της, σοῦ θύμιζαν κάτι γειτονέζικες κοῦκλες, κἠ ὅλ' αὐτὰ μαζὶ σοῦ ἄφηναν ἀκόμα πιὸ ἔντονη τὴν ἐντύπωση ποὺ αὐτὸ τὸ κορίτσι δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ εἶναι φοβερὰ πεισματάρικο κἠ ἐγωϊστικό.

Τὸ σῶμα της ἦταν ἐξαιρετικὰ καλοφτιαγμένο καὶ παρ' ὅλο ποὺ τὰ γυμώδικα στήθη της μαρτυροῦσαν σαρκικὲς ἀνησυχίες, ἐν τούτοις μὲ τὸ ὕφος της τὸ θυμώμενο, μὲ κάποια ὄζον κακίας καὶ μοχθηρίας, νὰ ἀνάγκαζε νὰ τὴν βλέπεις σὰν ἀδιάφορη γιὰ βλὲς εὐτὲς τὶς ἀναστατώσεις ποὺ λίγο-πολὺ θασανίζουν κάθε κορίτσι τῆς ἡλικίας της. Κἠ ἐσκεφτόμουν πόσο ἀπελπιστικὰ κρύο καὶ ψυχρὸ πλάσμα θὰ ἦταν.

Καὶ ὅμως τὸ ἄγριο καὶ σκληρὸ, τὸ ἀδιάφορο καὶ παγωμένο αὐτὸ κορίτσι, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μοῦ τράβηξε τὴ ἐνδιαφέρο. Κἠ ἀν ὄχι τίποτε ἄλλο, ἀλλὰ τουλάχιστο νὰ τὸ πλησιάσω, ν' ἀνταλλάξω λίγες φράσεις μαζί του καὶ νὰ νοιώσω κάπως κοντὰ μου τὴν ὕπαρξή του καὶ νὰ αἰσθανθῶ, ἀν ἦταν δυνατὸ, τὴν ἀναπνοή του, ποὺ τὴν φανταζόμουν κἠ αὐτὴν παγωμένη, νὰ μοῦ κρώνει τὸ πρόσωπο καὶ τὸ κορμί.

Αὐτὲς οἱ περίεργες σκέψεις κἠ ἐπιθυμίες γιὰ ὧρες μοῦ τριβελοῦσαν τὸ μυαλὸ ὥσπου στὸ τέλος μ' ἔσπρωξαν νὰ πάρω τὴν ἀπόφαση νὰ τὴν πλησιάσω καὶ νὰ τῆς ζητήσω νὰ χορέψουμε.

Τὴν πρόσκλησή μου τὴν ἄκουσε χωρὶς νὰ κάμει καιμιὰ ἀπολύτως γκριμάτσα, μοῦ ἔριξε μονάχα ἕνα ἀργὸ κἠ ἐρευνητικὸ θλέμμα ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὸ κεφάλι—σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε ὅτι τῆς γινόμουν ἀνοχλητικὸς—καὶ ξαφνικὰ, ἀπότομα σηκώθηκε.

Βέβαια, ὕστερα ἀπὸ μιὰ τέτοια ὁποδοχὴ καὶ μὲ τὴν πεποίθηση πὼς τὸ κορίτσι αὐτὸ ποὺ θρισκόταν ἀνάμεσα στὰ μπράτσα μου, ἦταν ἕνα κομμάτι πάγος, ἦταν φυσικὸ νὰ μὲ κάνει ὥστε νὰ εἶμαι γεμάτος ἀπὸ μιὰ συγκεντρωμένη προσοχὴ καὶ τάκτ. Ἐχόρευα μπορῶ νὰ πῶ κάπως [illegible] κἠ ἴσως καὶ κάπως ἀδιάφορα. Δὲν προφθάσαμε ὅμως νὰ κάνουμε λίγα θήματα καὶ ἄρχισαν νὰ συμβαίνουν μερικὰ πράματα ποὺ κυριολεκτικὰ μ' ἔκαναν νὰ τὰ χάνω.

Τὸ κοριὶ τῆς κοπέλλας αὐτῆς ποὺ πὸ ἐπίστευα τὸ ὑποῦ ψυχρὸ καὶ τὸν κρύο, τὸ ἑνοιωθα σιγὰ-σιγὰ νὰ προσκολλᾶται σὰν μὲ πάθος στὸ δικό μου, καὶ τὸ αἰσθανόμουν νὰ ἐλίσσεται μὲ κάποιο τρόπο ποὺ μονάχα ἡ λαγνεία θὰ μποροῦσε νὰ τὸν γεννᾶ... Τὰ χέρια τῆς μὲ συγκρατοῦσαν ἀπόλυτα κοντὰ τὸ ἐκεῖνο πιὰ μὲ διεύθυνε—τὰ νύχια τῆς λὲς κἠ ἀναζητοῦσαν νὰ μοῦ χωθοῦν στὴ σάρκα καὶ σὲ λίγο, ἀφήνοντας τὸ μάγουλό της ν' ἀκουμπήσει στὸ δικό μου, τὸ αἰθανόμουν—ἐκεῖνο τὸ χλωμὸ μάγουλο—νὰ καίει, ὅπως ἔκαιγε κἠ ἡ ἀνάσα της, ποὺ γρήγορη καὶ χωρὶς ρυθμὸ ἐμαρτυροῦσε ὅλο τὸ ἀναστάτωμα ποὺ τὴν κατεῖχε...Δὲν μποροῦσα νὰ πιστέψω σ' ὅλ' αὐτά. "Ἐγιναν τόσο ἀπρόοπτα, μὲ θρίσκαν τόσο ἀπροετοίμαστο! ποὺ ἄρχησα νὰ γίνω κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου.

"Ὅταν σταμάτησε ἡ μουσικὴ, μοῦφιξε τὸ χέρι πὸ δυνατὰ καὶ φέροντας τὸ κορμὶ της ἀκόμα πὸ κοντὰ στὸ δικό μου μ' ἔκανε ν' ἀνατριχιάσω ὁλόκληρος σὰν ἕνοιωσα τὰ λαχταριστὰ στηθθκιὰ τῆς νὰ σπαλτέρονται ἀπάνω μου... Καὶ τὸ πιὸ περίεργο εἶναι πὸς σὰν κάθησε, κἠ ἐγὼ ἀποτραθηγμένος σὲ μιὰ γωνιὰ ἀναζήτησα—χωρὶς ἐκεῖνα νὰ μὲ θλέπει—στὴν ἔκφρασή της κάτι ποὺ νὰ μαρτυροῦ ὅλο ἐκεῖνο τὸ τρικυμισιὰ της, δὲν μπόρεσα παρὰ νὰ ξαναδῶ τὸ ἴδιο ἀδιάφορο καὶ παγωμένο πρόσωπο. τὰ ἴδια χλωμὰ καὶ χωρὶς ἔκφραση χεῖλη. Λὲς καὶ φοροῦσε μιὰ ποσσωπίδα. τὴν προσωπίδα μιᾶς ἀπὸ ἕνα σωρὸ σκέψεις. Μοῦ φαινόταν τόσο περίεργο αὐτὸ τὸ κορίτσι, τόσο περίεργο...

Ὁλόκληρη τὴ διαδρομὴ τὴν κάναμε σχεδὸν ἀμίλητοι. Τὰ μονοσύλλαβα ποὺ δεχόμουν γιὰ ἀπαντήσεις σέ δ,τι ἀοχίζα νὰ τῆς λέω, μ' ἔκαναν νὰ παραιτηθῶ καθὼς ἄταχτα τὴς ἀπαθεία νὰ δώσω στὴν ἀτμόσφαιρα κάποιαι οἰκειότητα, ἐνῶ τὰ 'ἀτιτ τῆς μὲ κοιτοῦσαν μ' ἐπιμονὴ,λὲς καὶ ζητοῦσε ἡνὰ μαντέψει τὶς σκέψεις μου.

Ὅταν φτάσαμε καὶ καθήσαμε σ' ἕνα ἀπόμερο παραλιακὸ μαγαζάκι ἦταν πιὰ θράδυ. "Ἕνα θράδυ θεῶμα. Τὸ ἀνάλαφο ἀεράκι τοῦ Λόγυούστου μᾶς ἀναζωογονοῦσε τὰ πρόσωπα, ἐνῶ τ' ἀστέρια ἀρχίζαν ἕνα-ἕνα νὰ ξεπροθάλλουν στὸ στερέωμα καὶ νὰ τρεμοσθύνουν. Ἐρημιά. Μονάχα ἕνα ζευγαράκι λίγο πιὸ μακρυὰ ἀπὸ μᾶς ἀγκαλιασμένο σιγοκουθέντιαζε. "Ἦταν μιὰ ἡσυχία ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ σοῦ μιλοῦν κατ' εὐθεῖαν στὴν καοδιά καὶ σοῦ φέρνουν στὴ σκέψη ἕνα σωρὸ ἀλλόκοτα περασμένα... Τὰ παιδικὰ χρόνια, κάτι συγκινήσεις παλιές, κάτι ἄλλες περιπέτειες...

Ἀπὸ τοὺς ρεμβασμοὺς αὐτοὺς μὲ συνέφερε ἕνα σφίξιμο τοῦ χεριοῦ μου ἀπὸ τὸ δικό της καὶ τὸ ἐρώτημά της:

—Τί σκέφτεσαι;

Κἠ ἐγὼ μὴ μπορῶντας νὰ κάνω κἠ ἄλλοιῶς, τῆς ἀπάντησα μ' ἕνα ψέμα:

—Ἐσένα!

Καὶ ξαναθυθιστήκαμε στὴ σιωπή...

Κρατιόμαστε ἀπὸ τὰ χέρια. Κἠ εἶμαι θέβαιος ὅτι μέσα τῆς, ὅπως κἠ ἐντός μου, ἐπλημμυροῦσαν κάποιες ἀκαθόριστες συγκινήσεις καὶ κάποια ἀκαθόριστα συναισθήματα ποὺ θὲν τολμοῦσαμε νὰ τὰ ἐξωτερικεύσουμε. "Ἐκεῖνη δὲ ὅμως θὲν ἄρησε νὰ λόεει τὴ σιωπή.

—Ἂν σὲ ρωτήσω—ἄρχισε νὰ μοῦ λέει—ἂν εἶσαι εὐχαριστημένος ποὺ ἤρθα, εἶναι φυσικὸ νὰ μοῦ πεῖς ἐναί. Πλντως ἐγὼ, δὲν στὸ κρύθω. Εἶμαι χαρούμενο ποὺ σὲ νοιώθω κοντά μου. Κἠ ἂν πραγματικὰ εἶσαι εὐχαριστεσαι ποὺ εἶμαι θίπλα σου, θὲν ἔφερα τὰ θαθύτερα ἐλατήρια τῆς εὐχαρίστησής σου ἀὐτῆς. Κἠ ὀὀτε ἔξερω πὼς μπορεῖ νὰ μ' ἔχεις χαραχτηρίσει. Δὲν εἶναι ἀκόμη ὀὀτε ἕνα εἰκοσιτετράρωρο ποὺ γνωριστήκαμε... Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἐγὼ σὲ προκάλεσα, κἠ αὐτὴ τὴ στιγμὴ λέω λόγια ποὺ μονάχα ἐσεῖς οἱ ἄντρες συνηθίζετε νὰ ξεστομίζετε στὶς γυναῖκες στὰ πρῶτα σας ραντεβοῦ, εἴτε τὶς ἀγαπᾶτε εἴτε ὄχι. Πάρε μὲ ὅπως θέλεις. Ἐκεῖνο ποὺ ἔξερω, γιατὶ τὸ νοιώθω ἀπόλυτα, εἶναι ὅτι σ' ἀγαπῶ... Σ' ἀγαπῶ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ σὲ εἶδα... Τὸ λυθμὸ χτυπα εἶναι πὼς θὲν μπορῶ νὰ πῶ πὼς εἶμαι εὐτυχισμένη. Γιατὶ τὸ μυαλὸ μου ποὺ λειτουργεῖ μὲ κάποιο τρόπο ἄξιο γιὰ θάθος δὲν μ' ἀφήνει ἔστω καὶ ἕνα μικρὸ διάστημα νὰ ζῆσω σὲ μιὰν αὐτάπατη...

Τὰ λόγια τῆς φαινόντουσαν τόσο πηγαῖα, τόσο εἰλικρινά, ποὺ πραγματικὰ μὲ συγκίνησαν... Τὴν τράθηξε κοντά μου καὶ καθὼς ἔγερνε, ἔσκυψα ἀναζητώντας τὴ χεῖλη της. Καὶ θὲν μοῦ τ' ἀρνήθηκε. Ἀπεναντίας μοῦ τὰ πρόσφερε μὲ τὴν ἀφέλεια καὶ τὴν ἁπλότητα μιᾶς παλιᾶς ἀγαπημένης...

—Μένθα— τῆς εἶπα — εἶσαι ἕνα θαυμάσιο κορίτσι!

—Θαυμάσιο κορίτσι! Βλέπεις, δὲν θρίσκεις τίποτε ἄλλο νὰ μοῦ πεῖς. Παρ' ὅλ' αὐτά, θὲ μὲ θυσαρεστεῖς. Τουλάχιστο θὲν μοῦ φαραδιάζεις ἕνα σωρὸ ψέματα, ὅπως θάκανε ἴσως κανένας ἄλλος ἀν θρισκόταν στὴ θέση σου.

—Μάγδα, εἶσαι ὀπερβολικὰ αὐστηρή...

—Ὄχι, καλέ μου φλε—μοῦ ἀπάντησε σ' ἕναν τόνο γεμάτο αὐτοπεποίθηση, καὶ τὰ μάτια της ἐγέμισαν ἀπὸ λάμψη—λέω τὴν ἀλήθεια. Κἠ ἐσὺ μὲ τὴ σιωπή σου εἶσαι ἐλικρινής. Κἠ αὐτὸ θὲν εἶναι λίγο. Σὲ πολοκαλῶ ὅμως ἄς μὴ μιλήσουμε ἄλλο. Πιστεύω νὰ μὲ καταλαθαίνεις ἀοκετὰ ὅπως κἠ ἐνῶ σὲ νοιώθω... Προτιμῶ πρστοῦ φύνουμε νὰ καθήσουμε γιὰ λίγο χωρὶς νὰ μιλᾶμε. Ἂς ζήσουμε γιὰ λίγη ὥρα ὁ καθένας μὲ τὶς δικές του σκέψεις...

Κἠ ἤρθε πιὸ κοντά μου. Ἔνοιωσε τὸ κεφάλι της στὸν ὦμο μου, κἠ ἐνῶ τὸ ἕνα μου χέρι σφιγγόταν στὶς τὸν ἑαυτό μου ὁλοχρεωμένο νὰ σοῦ παλάμες της, τὸ ἄλλο τῆς χάϊδευε ὁδοεὶ ἀλαγόνες τὶς ἀποφάσεις μου. "Ἰσως γιατὶ σὲ ἐεχωρίζω ἀπὸ τοὺς ἄλλους. "Ἰσως γιατὶ πιστεύω πὼς μὲ τὸ χαραχτῆρα ποὺ ἔχεις θὰ μὲ νοιώσεις. Κἠ ἐγὼ γι' αὐτὸ θὰ σοῦ μιλήσω εἰλικρινά.

—Ἠ ἐμπιστοσύνη σου μὲ συγκινεῖ καὶ... ἀλλὰ δὲν μάθησε ν' ἀποτελειώσω τὴ φράση μου κἠ ἐσυνέχισε:

—Θὰ σὲ παρακαλοῦσα νὰ μὴ μὲ διακόπτεις. Τὸν τρόπο ποὺ σκέπτεσαι, τὴν εἰλικρινείά σου καὶ τὰ αἰσθήματά σου τὰ μαντεύω. "Ἰσως αὐθαίρετα. Χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἔχω κάποιοι δεδομένα ποὺ μιὰ ἄλλη θὰ τὰ θεωροῦσε ἀπαραίτητα γιὰ νὰ σὲ περθάλει μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ σὲ περιθάλλω ἐγώ.

"Οπως σοῦ εἶπα καὶ χθές, σ' ἀγαπῶ. Στὸ ξαναλέω καὶ σήμερα: σ' ἀγαπῶ. Γιατὶ δὲν θέλω νὰ νομίσεις πὼς ὁ μεγάλος μου αὐτὸς λόγος εἰπώθηκε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ διακοσμήσει τὴ ρομαντικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς χθεσινῆς μας θραδυᾶς. "Οχι! Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ μπῆκες προχθὲς στὸ φιλικό ἐκεῖνο σπίτι, κάτι τὸ ἀκατανίκητο μὲ τράθηξε κοντά σου. Ὁ τρόπος ποὺ μπῆκες, ὁ τρόπος ποὺ χαιρέτησες τοὺς γνωστούς σου, ὁ τρόπος ποὺ τοὺς κουθέντιασες, κάτι ἠικροενερονομίες σου, τὸ γέλιο σου, τὰ λόγια σου, κάποια ἀφέλεια ποὺ κυριαρχοῦσε γενικὰ στὴ στάση σου καὶ στὶς κινήσεις σου μ' ἔκαναν νὰ πιστέψω πὼς εἶσαι ὁ τύπος μου. ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ποὺ θὰ μποροῦσε μάταια χρόνια νὰ ζητῶ χωρὶς νὰ τὸν θρίσκω. Καὶ γι' αὐτὸ ὅσο σκεφτόμουν πὼς μποροῦσε ἠ θραδυὰ ἐκεῖνη νὰ φύνει χωρὶς νὰ μὲ πλησιάσεις, χωρὶς νὰ μιλήσουμε, μοῦ ἐρχόταν σὰν τρέλλα. Ἕνα-δυὸ φορὲς ἀπέφυγα νὰ χορέψω μὲ ἄλλους, περιμένοντας ἐσένα. Κἠ ὅσο περνοῦσαν οἱ στιγμὲς, τὰ λεπτά, ἡ ὥρα χωρὶς νἀρνεσαι, τόσο ἀθηυμονοῦσα, ποὺ, ὅταν ἐπὶ τέλους σὲ εἶδα μπροστά μου προτείνοντάς μου νὰ χορέψουμε, γιὰ μιὰ στιγμὴ μοῦ ἤρθε νὰ σοῦ ἀρνηθῶ. Τόσο θυμώμενη ἤνοιωνα γιὰ τὴν ἀργοπορία σου... Ὁ φόβος ὅμως μήπως μὲ τὴν ἀρνησή μου σὲ κάνω καὶ δὲν ξανατολμήσεις νὰ μὲ ζητήσεις, μ' ἔκανε νὰ τὰνουν τὴν ἀπελπισία τῆς παρουσίας αὐτῆς ὅλη τὴ διασπορά καὶ τὴν ἀπελπισία τοῦ σύμπαντος. Τοῦτη ἡ λύτρωση εἶναι ποὺ δίνει εὐγένεια στὸν πόνο καὶ στὸν θρυμματισμὸ τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄποψη ἡ ποίηση τοῦ θρυμματισμοῦ, δίνοντας τὸ ὑπέρτατο αἰσθητικὸ νόημα μιᾶς στάσης ζωῆς ἄξια κάθε ἄλλη ποίηση ποὺ μὲ τὴν ἴδιαν ἔνταση καὶ τὸ ἴδιο βάθος σημαίνει τὸ ὑπέρτατο αἰσθητικὸ νόημα μιᾶς ἄλλης στάσης ζωῆς. Ἀπὸ μιὰ καθολικώτερη σκοπιὰ βέβαια αὐτὴ ἡ ἰσοτιμία εἶναι σοβαρὰ ἀμφισβητήσιμη.

Ὁ Ἀντωνίου εἶναι τίμιος δουλευτής, γι' αὐτὸ εἶναι τόσο ἁπλός. τόσο ἄμεσα προσιτός. Οὔτε ὑπερηφανεύεται γιὰ τὴν εὐαισθησία του, οὔτε παίζει μ' αὐτήν, κάνοντας ταχυδακτυλουργίες εὐσταθησθεῖας ὅπως οἱ παλαιότεροι κάναν ταχυδακτυλουργίες μὲ τὶς χτυπητὲς λέξεις.Δὲν θρυμματίζει τὴν ἔκφρασή του περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι θρυμματισμένη ἡ συνείδησή του. Δὲν αἰσθησιάζεται κυνηγώντας ἀπροσδόκητες παραβολὲς καὶ εἰκόνες, δὲν φαντασιοπληκτεῖ μ' αὐτές. Δὲν ἐπιδιώκει νὰ δώσει περισσότερο βάθος στὸ λόγο του μὲ ἀποσιωπήσεις, ποὺ φυσικὸ εἶναι, ἀνοίγοντας πολλὰ ἐνδεχόμενα στὴ φαντασία, νὰ πλαταίνουν τὸ νόημα, νὰ τὸ πλησιάζουν σὲ κάθε ὑπ:κείμενο, ἀλλὰ καὶ νὰ χαλαρώνουν τὴν ποιητική του οὐσία καὶ τὴν ἐνότητα ποὺ ἀπ' αὐτὴν μονάχα περιμένομε τὴν αἰσθητικὴ μας λύτρωση. Δὲν ἀποσιωπᾶ τίποτε ἀπὸ ὅ,τι εἶναι μεταδόσιμο, ἀποσιωπᾶ ὅ,τι εἶναι καθαρὰ ἀτομικό.

Στὴ χρησιμοποίηση μερικῶν νέων, καθὼς λένε, τρόπων, δηλαδὴ. μερικῶν τρόπων ποὺ τὼρα χρησιμοποιοῦνται πιὸ συχνὰ ἀπὸ ὅ,τι σὲ ὅλλους καιρούς, γιατὶ ἀντ ἀτοιχοῦν στὸ θρυμματισμὸ, στὴν ψυχικὴ ἀνάλυση καὶ ἐκλέπτυνση, στὴν ἀκρότατη εὐπάθεια τῆς εὐαισθησίας τοῦ καιροῦ μας, ὁ Ἀντωνίου προχωρεῖ, χωρὶς δισταχτικότητα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολή: Δὲν παθιάστηκε ἀπὸ τοὺς τρόπους αὐτοὺς σὰν νὰ ἔχουν αὐτοὶ καθ' αὐτοὶ κάποιαν ἀξία. Γι' αὐτὸ τὶς περισσότερες φορὲς οἱ πιὸ τολμηρὲς εἰκόνες καὶ ἐκφράσεις αἰσθάνεσαι πὼς ὁ παγορεύοντας ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη. Σπάνια χάνει τὴ συνείδηση τοῦ μέτρου,τοῦ ὁρίου, τῆς καθολικῆς ἰσορροπίας, ποὺ θὰ μένει πάντα, θέλομε δὲ θέλομε, ἡ σπονδυλική στήλη ποὺ στηρίζει τὰ ἔργα τέχνης. Τὰ νοήματά του ἔχουν μιὰ τάξη, μιὰν ἀλληλουχία ὁλοφάνερη, ὄχι γιατὶ τὴν ἀντιλαμβάνεται κανείς ἀμέσως καὶ χωρὶς κόπο, ἀλλὰ γιατί, ἐμβυθίνοντας μὲ συγκέντρωση σ' αὐτὴν, βρίσκει τὸ ἕνα βέβαιο, ρητό, καὶ ἀπὸ τὸν ποιητὴ βιωμένο καὶ θελημένο νόημα, χωρὶς νὰ κυμαίνεται ἀκατεύθυντος μέσα σὲ πολλὰ ἐνδεχόμενα. πού, μάλ-στα συχνὰ σκόπιμα ἀφήνονται ἐκεῖ ἀπὸ ἄλλους ποιητὲς γιὰ νὰ κερδίσει τὸ τοίημα σὲ μυστήριο καὶ σὲ μαγικότητα. Ἀλλὰ τὸ μυστήριο καὶ ἡ μαγικότητα ποὺ ἔτσι φθηνὰ κερδίζονται μὲ αὐτὸ τὸ τεφτρὸ, τὸ τόσο ρασιοναλιστικὰ ὑπολογισμένο μέσο, δὲν ἔχουν καμμιὰν αἰσθητικὴ ἀξία. Καὶ οἱ ποιητὲς — σωστὰ ποιητὲς τῆς ἐποχῆς μος — ποὺ πασκίζουν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν αὐτὸ τὸ τruc ποὺ τόσο βολικὸ προσφέρεται στὴν ποίηση τοῦ θρυμματισμοῦ εἶναι ἀμαρτωλοί. ὅπως ἐκεῖνοι τοῦ παλιοῦ καιροῦ ποὺ πάσκιζαν μὲ ρητορικὰ καὶ ἠχητικὰ trucs νὰ παρασύρουν τὸν ἐνθουσιασμὸ τοῦ ἀκροατῆ τους. Ὁ Ἀντωνίου ἀνθεξε νικηφόρα σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς πειρασμούς; "Οχι πάντα. Κανείς, οὔτε ὁ πιὸ μεγάλος, δὲν ἀντέχει κα, καὶ κρατάει, δυνατή, μυστικιά — "Ατη καὶ αὐτὴ σὰν τὴ θάλασσα — ξύπνιο πάντα τὸν νοσταλγό, ἀλλὰ καὶ ὑποταγμένο χωρὶς ἀγώνα στὴ μοῖρα τοῦ ἀφθαστου. «Μιὰ γαλήνη πικρὴ καὶ μιὰ εὐχὴ θυσίας», αὐτὴ εἶναι ἡ συγκομιδὴ ἀπὸ τὸ γυνακεῖο ταξίδι, μιὰ πικρὴ νοσταλγία καὶ μιὰ πικρότερη ἀνάμνηση. Καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ. Πιὸ πέρα δὲν ὑπάρχει, ὅπως δὲν ὑπάρχει τίποτε πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα.

"Υπάρχει μόνο τὸ αἰώνιο ταξίδι πρὸς τὴ γυναῖκα ὅπως τὸ ἀτέλειωτο ταξίδι στὴ θάλασσα. Ξεκινᾶμε πάντα «βέβαιοι γιὰ τὴν ἀποτυχία» καὶ γιὰ τὰ δυό. Ὑπάρχει ἴσως τὸ μόνο τραγούδι, ἡ λύτρωση μὲ τὸ τραγούδι ἀπὸ τὸ κ:ημάτισμα καὶ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία. Ἀλλὰ χτυπώντας τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του ἐπιλέγει ὁ ποιητὴς, πὼς οὔτε καὶ στὰ πρσγούδια ἀκόμα ἡ λύτρωση σὲ θὰ βρεθεῖ — τὸ πολὺ μιὰ λύτρωση τῆς στιγμῆς — «λόγια δλ' αὐτὰ ποὺ χάραξε στὴν ἄμμο μεθυσομένο τὸ χέρι μας».

Τέτοιο αἰσθάνομαι τὸ νόημα τῶν εἰκοσι αὐτῶν τραγουδιῶν, ποὺ σημαίνουν κάτι καινούργιο στὴν ποίησή μας, κάτι πολύτιμο. "Ἔχουν τὴν «ἤρεμη λάμψη τοῦ ἰχαδιοῦ», ἀλήθεια.οἱ βελοῦδινοι στίχοι των μὲ τὴ διεισδυτικὴ τους γοητεία.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ προχωρήσουμε βιαθύτερα. Γιατὶ ὁ Ἀντωνίου (ἐξαιροῦμε βέβαια ἀνθρώπους ποὺ δὲ λογαριάζουν διόλου στὴ σφαῖρα τῆς τέχνης) κἠ ἀν βρεῖ, ὡς τὸ πιστεῦω καὶ τὸ ἐεύχομαι, συμπάθειες καὶ κατανόηση, πολὺ φοβᾶμαι πὼς θὰ τὶς βρεῖ γιὰ αὐτὲς τὶς ἀρετὲς ποὺ ἀμεσώτερα καὶ ἐντονώτερα μιλοῦν στὶς αἰσθήσεις, γιὰ νὰ μὴ πῶ πὼς θὰ ἀρέσει γιὰ τὶς ἀδυναμίες του. Ἔχει ὅμως ὁ Ἀντωνίου ἀρετὲς ποὺ χρειάζονται κάποια θάλεγα πνευματικώτερη καὶ κοθολικώτερη ἐποπτεία, γιὰ νὰ τὶς ἐκτιμήσει κανείς. Καὶ εἶναι ἀκριβῶς αὐτὲς ποὺ γιὰ μένα καταξιώνουν τὴν ἐργασία του. Ἡ ἠδονὴ ποὺ δίνει ἡ μουσικότητα τοῦ στίχου του, τὰ χρώματα τῶν εἰκόνων του θὰ βροῦν ἀσφαλῶς ἀνταπόκριση. Καὶ ἡ στάση του ἀπέναντι στὴ ζωή, γιατὶ εἶναι ἡ διάχυτη στάση ζωῆς τοῦ καιροῦ του καὶ αὐτὴ θὰ ξυπνήσει γύρω του συμπάθειες. Καὶ εἶναι σωστὸ νὰ γίνει ἔτσι. Ἀλλὰ στὰ περισσότερα ποιήματα τοῦ Ἀντωνίου θάθελα νὰ προσέχαμε τὴν ἐσωτερικὴ ἀρχιτεκτονική, τὴν ψυχικὴ τάξη, τὶς μετρημένες ἀνάβασες καὶ ἐπιστροφὲς, τὴ σιωλπρότητα τῆς νοητῆς μορφῆς, ποὺ κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴ ρευστὴ μουσικὴ θάλεγα αἰσθησιακὰ ὑλική ἐπ:φάνεια. "Αν ἔλειπε αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ ἀρχιτεκτονική, μπορεῖ νὰ ἀρέζαν ἀκόμα τὰ ποιήματα τοῦ Ἀντωνίου, μπορεῖ νὰ ἀρέζαν περισσότερο μάλιστα σήμερα, γιατὶ θὰ γινόνταν τολμηρότερα πιὸ ἀκραῖα μὴ ἔχοντας στὰ ἐνδόμυχα τὴ σπονδυλική στήλη τῆς τάξης καὶ τῆς συνοχῆς ποὺ συγκρατεῖ τὰ ξέσπασματα τὰ κάπως ἀνεύθυνα τεῦ καθαροῦ αἰσθησιασμοῦ, ἀλλὰ γιὰ μένα δὲν θὰ ἦταν πιὰ οἰσθητικὰ ἀξια ἔργα. Αὐτὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἀν ἀπὸ τὴν καλλιτέχνη πραγματοποιήθηκε ἀσυνείδητα, ἀπὸ τὸν κριτὴ θὰ πραγματοποιηθεῖ καὶ μὲ τὴ συνείδηση. Βρίσκεται σὲ κάτι ποὺ δὲν εἶναι ἁπλὴ αἴσθηση εἰκόνων καὶ ἤχων. Εἶναι κάτι πιὸ σύνθετο, πιὸ ἄὐλο, πιὸ ἐσώτερο, καὶ συλλαμβάνεται τελικὰ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἴδιο, ἀπὸ τὴν αἰσθητικὸ θά λέγαμε λόγο. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ στοιχεῖο ποὺ στερέωνει τὴν ἀξία τοῦ ποιητικοῦ ἔργου, τοῦ δίνει τὴ σταθερὴ γραμμή, τὴν καθαρὴν ὀφή. Ὁ Ἀντωνίου εἶναι καλλιτέχνης πρώτα ἀπ' ὅλα, γιατὶ ἔχει τοῦτη τὴν ἀρετή, μιὰν ἀρετὴ ποὺ εἶναι κοινὴ σὲ ὅλα τὰ ἔργα τέχνης ἀπάνω ἀπὸ καιροὺς καὶ τεχνοτροπίες.

Ἀπὸ τὸν Ἀντωνίου γι' αὐτὸ κυρίως περιμένουμε π ο λ λ ά.

Μπορεῖ νὰ μὴ γίνει τὸ μεγάλο κριβῶς τὸ γεγονός, ὅτι μὲ τὴν ἁπλὴ παρουσία του, ὅ,τι καὶ νὰ λεει, διαψεύδει μέ μόνη τὴν εὐτυχία τῆς παρουσίας αὐτῆς ὅλη τὴ διασπορὰ καὶ τὴν ἀπελπισία τοῦ σύμπαντος. Τοῦτη ἡ λύτρωση εἶναι ποὺ δίνει εὐγένεια στὸν πόνο καὶ στὸν θρυμματισμὸ τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄποψη ἡ ποίηση τοῦ θρυμματισμοῦ, δίνοντας τὸ ὑπέρτατο αἰσθητικὸ νόημα μιᾶς στάσης ζωῆς ἄξια κάθε ἄλλη ποίηση ποὺ μὲ τὴν ἴδιαν ἔνταση καὶ τὸ ἴδιο βάθος σημαίνει τὸ ὑπέρτατο αἰσθητικὸ νόημα μιᾶς ἄλλης στάσης ζωῆς. Ἀπὸ μιὰ καθολικώτερη σκοπιὰ βέβαια αὐτὴ ἡ ἰσοτιμία εἶναι σοβαρὰ ἀμφισβητήσιμη.

Ὁ Ἀντωνίου εἶναι τίμιος δουλευτὴς, γι' αὐτὸ εἶναι τόσο ἁπλός. τόσο ἄμεσα προσιτός. Οὔτε ὑπερηφανεύεται γιὰ τὴν εὐαισθησία του, οὔτε παίζει μ' αὐτήν, κάνοντας ταχυδακτυλουργίες εὐσταθησθεῖας ὅπως οἱ παλαιότεροι κάναν ταχυδακτυλουργίες μὲ τὶς χτυπητὲς λέξεις.Δὲν θρυμματίζει τὴν ἔκφρασή του περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι θρυμματισμένη ἡ συνείδησή του. Δὲν αἰσθησιάζεται κυνηγώντας ἀπροσδόκητες παραβολὲς καὶ εἰκόνες, δὲν φαντασιοπληκτεῖ μ' αὐτές. Δὲν ἐπιδιώκει νὰ δώσει περισσότερο βάθος στὸ λόγο του μὲ ἀποσιωπήσεις, ποὺ φυσικὸ εἶναι, ἀνοίγοντας πολλὰ ἐνδεχόμενα στὴ φαντασία, νὰ πλαταίνουν τὸ νόημα, νὰ τὸ πλησιάζουν σὲ κάθε ὑπ:κείμενο, ἀλλὰ καὶ νὰ χαλαρώνουν τὴν ποιητική του οὐσία καὶ τὴν ἑνότητα ποὺ ἀπ' αὐτὴν μονάχα περιμένομε τὴν αἰσθητικὴ μας λύτρωση. Δὲν ἀποσιωπᾶ τίποτε ἀπὸ ὅ,τι εἶναι μεταδόσιμο, ἀποσιωπᾶ ὅ,τι εἶναι καθαρὰ ἀτομικό.

Στὴ χρησιμοποίηση μερικῶν νέων, καθὼς λένε, τρόπων, δηλαδὴ. μερικῶν τρόπων ποὺ τὼρα χρησιμοποιοῦνται πιὸ συχνὰ ἀπὸ ὅ,τι σὲ ὅλλους καιροὺς, γιατὶ ἀντ ἀτοιχοῦν στὸ θρυμματισμὸ, στὴν ψυχικὴ ἀνάλυση καὶ ἐκλέπτυνση, στὴν ἀκρότατη εὐπάθεια τῆς εὐαισθησίας τοῦ καιροῦ μας, ὁ Ἀντωνίου προχωρεῖ, χωρὶς δισταχτικότητα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ὑπερβολή: Δὲν παθιάστηκε τοὺς τρόπους αὐτοὺς σὰν νὰ ἔχουν αὐτοὶ καθ' αὐτοὶ κάποιαν ἀξία. Γι' αὐτὸ τὶς περισσότερες φορὲς οἱ πιὸ τολμηρὲς ε

ΔΑΝΙΟΥΣ ΧΑΣΛΕΥ

ΚΟΝΤΡΑΠΟΥΝΤΟ

Μετάφραση ἀπ' τ' Ἀγγλικά Σταύρου Στάγκου

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ)

Ὁ Τζῶν Σεμπαστιάν, ὁ Μπάχ, στὴν ἀρχὴ τοῦ Largo, πλαισιωμένος μέσα στὸ ρύγχος καὶ τὴ φυσήματα τοῦ Ποντζιλεόνι, ἔκλωσε τὶς σκέψεις του: Γιὰρχουν μερικὰ πράματα στὸν κόσμο, εὐγενικὰ πράματα : εἶναι ἄνθρωποι γενημένοι. βασιλιάδες· ὑπάρχουν ἀληθινοὶ καταχτητές, γνήσιοι ἄρχαντες τῆς γῆς. Μιὰς γῆς ποὺ εἶναι ὦ! εἶναι. πολύπλοκη καὶ πολλαπλή—ἔλεγε μὲ τὸ φευγαλέο allegro. Θαρεῖς κι ἔχεις βρεῖ τὴν ἀλήθεια — τὴ διαλαλοῦν καθάριαρόριατική, ἀλάνθαστη τὰ βιολιά· σοῦ φαίνεται σὰ νὰ τὴν κατέχεις θρ σμβικά. Ἀλλὰ γλυστράει ἀπὸ τὰ χέρια σου γιὰ νὰ ξαναφανερωθεῖ μὲ ἄλλην ὄψη ἀνάμεσα στὰ τσέλλα καὶ ἔτειτα, ξυλά, ἀνηφορώντας μέσα στὴν τρεμουλιαστὴ στῆλη τοῦ ἀέρα, ποὺ ἀναφωσάει ὁ Ποντζιλεόνι. Τὰ μέρη παίζουν τὴν ξεχωριστὴ τὸ καθένα ζωή τους· ἀγγίζουν τὸ ἕνα τ' ἄλλο, σμίγουν, ἀνκαλιάζονται γιὰ μιὰ στιγμὴ συνθέτοντας μιὰ τελική, τέλεια ἁρμονία, καὶ ξενωρίζονται ξανά.

«Ἐγὼ εἶμαι τὸ πᾶν» διαλαλεῖ τὸ βιολί. «Ὁ κόσμος στρέφεται γύρω ἰου». «Ὄχι. γύρω σε μένα», φωνάζει τὸ τσέλλο. «Γύρω σὲ μένα», ἐπιμένει τὸ φλάουτο. Κι' ὅλα τους ἔχουν ἴσα δίκαιο κ' ἴσα ἄδικο, καὶ κανένα δὲ δίνει προσοχὴ στὸ ἄλλο.

Στὴν ἀνθρώπινη μελωδία ὑπάρχουν δεκαόχτὼ ἑκατομμύρια μέρη. Τὸ ἀποτέλεσμά τους σημαίνει ἴσως κάτι, στατιστικά, ἀλλὰ καλλιτεχνικά, τίποτε. Ὁ καλλιτέχνης καταλαβαίνει κάτι, ὅταν ἐξετάζει ἕνα ἢ δυὸ μέρη — καὶ ὁ Τζῶν Σεμπαστιὰν φθάνει στὸ ζήτημα. Τὸ Rondo ἀρχίζει γλυκὰ καὶ λιτὰ μελωδικό, σὰ λαϊκὸ τραγοῦδι περίπου. Μιὰ κορασιὰ τραγουδάει κατάμονη τὸ παραμῦθι τῆς ἀγάπης, μοναχικὸς, τρυφερὰ θρηνητικό. "Ἕνας ποιητὴς σὰν ἕνα ἀπομονομένο σύννεφο, ἀφουγκραζόταν τὸ τραγοῦδι τῆς κορασιάς. Οἱ σκέψεις ποὺ τοῦ γέννησε εἶναι ἡ Sarabande ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ Rondo. Στοχάζεται γλυκύτατη τὴν ὁμορφιὰ (μ' ὅλη τὴ βρωμιὰ καὶ τὴ βλακεία), τὴ βαθύτατη καλωσύνη (μ' ὅλη τὴν κακία), τὴν ἐνότητα (μ' ὅλη τὴν τρομαχτικὴ πολυμορφία) τοῦ κόσμου. Εἶναι μιὰ ὁμορφιά, μιὰ καλωσύνη, μιὰ ἑνότη, ποὺ καμμιὰ διανοητικὴ ἔρευνα δὲ μπορεῖ ν' ἀνακαλύψει. ποὺ ἢ ἀνάλυση τὴ διαλύει, ἀλλὰ ποὺ γιὰ τὴν πραγματικότητά της τὸ πνεῦμα, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρό, ξαφνικὰ καὶ ἀκράτητα, πείθεται. Μιὰ κορασιά, τραγουδοντας κάτω ἀπὸ 'να σύννεφο κατάμονη, ἀρκεῖ γιὰ νὰ δημιουργήσει τὴν ἀλήθεια. Ἀκόμη κ' ἕνα λαμπρὸ πρωϊνὸ ἀρκεῖ. Εἶναι πλάνη ἢ ἀποκάλυψη τῆς βαθύτατης ἀλήθειας; Ποιός ξέρει: Ὁ Ποντζιλεόνι φωσοῦσε, οἱ βιολιστὲς ἔσερναν τὰ δοξαρια. Καὶ ὁ Μπάχ, ὁ ποιητής, στοχαζόταν τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ὁμορφιά.

Ἡ Φάννη Λόγκαν ἔνοιωθε τὰ δάκρυα νὰ κατεβαίνουν στὰ ματια της. Συγκινιόταν εὔκολα, καὶ πιὸ πολὺ ἀπ' τὴ μουσική. Εἶχε τὴ συνήθεια νὰ παραδίνεται ὁλόψυχα στὶς συγκινήσεις της ζωργράφισε τὴν τρίτη καὶ καλύτερη σύνθεση τῶν «Λουσιάδων» του. Τί ἔργο, Θεέ μου! Ἡ Μαίρη ἦταν ἀπὸ τότε ἀκόμη κάπως ὑπερβολικὰ παχουλὴ γιὰ πολλούς. "Ὀχι ὅμως καὶ γι' αὐτόν. Ὁ Μπίντλεκ ἄρεζε πάντα τὶς ὀτρουμπουλές. Αὐτὲς οἱ σημερινὲς γυναῖκες ποὺ θέλουνε νὰ μοιάζουν σὰ σωλῆνες.. Ἠὴν ἔα νυκτάταξε γιὰ μιὰ στιγμὴ κι ἀνατρίγισε. Τὴ συχαινότανε ποὺ ἦταν τώρα τόσο ἀποκρουστική, ποὺ ἦταν ἄλλοτε τόσο γοητευτικὴ. Καὶ τὴν περνοῦσε, ὀχτόσο, καμμιὰ εἰκοσαριὰ χρόνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III

Δυὸ σκάλες πάνω, ἀνάμεσα στὸ piano nobile καὶ στὰ δωμάτια τῆς ὑπηοεσίας, κάτω ἀπὸ τὴ στέγη, ὁ λόρδος "Ἐνταρυρτ Τανταμάουντ καταγινότανε ἀπὸ ἐργαστήριό του.

Οἱ νεότεροι Τανταμάουντς ἐπιδίδονταν γενικῶς στὸ στοατιωτικὸ ἐπάγγελμα. Τὸ λόοδο "Ἐντεωντ ὅμως, ἐπειδὴ ἦταν μισερὸς ἀπὸ γεννησιμιό, τὸν εἶχε ποοοοίσει ὁ πατέρας του γιὰ τὸ πολιτικὸ στάδιο, ποὺ πολὺ ὀτεοα ἡ οἰκογένειά τους τὸ ἀκολουθοῦσε τανσκιά. ἀπὸ τὴ Βουλὴ τὴν Κοινοτήτων ὡς τῶν Λόρδων. Μόλις ἔσωσε σὲ ἀλυκία. τοῦ δοσαν μιὰ ἐκλογικὴ περιφέρεια γιὰ ν' ἀνοίσει. Ὁ "Ἐντεωντ ἔκοτε τὸ καθῆκον του. πολιτεύτηνε, ἀλλὰ νιοῦν κέφι. Δὲν τοῦ ἄοεσε νὰ βνάζει λόγους κοθθλου. Νὰ ἐκφωνεῖς λόγο καὶ νὰ σὲ διακόπτουν. μπελάδ.. Καὶ νὰ πρέπει νὰ θυμᾶσαι τὸ πρόγραμμα τῶν Συντηρητικῶν μὲ τὶς λεπτομέρειές του, νὰ ἐνθουσιάζεσαι καὶ νὰ ἐνθουσιάζεις. Σίγουσα δὲν ἦτανε γι' αὐτὸν ἡ πολιτική.

«Μὰ τί ἐπὶ τέλους σὲ ἐνδιαφέρει; Σὲ τὶ ἔχεις κλίση;» τὸν ἐρώτησε κάποτε ὁ πατέρας του. Καὶ τὸ σπουδεῖο ἦταν ὅτι ὁ Λόρδος "Ἐνταρυρτ δὲν εἶξαιρε τὶ νὰ πεῖ. Τὸ μόνο πράγμα ποὺ τὸν τραβοῦσε καὶ τὸ ἀπολάβαινε ἀβίαστα, ἦτανε τὰ κονσέρτα. Ἀλλὰ ἦταν ἑπάγγελμα. ἢ ἀσχολία σοβαρὴ νὰ πηγαίνεις στὰ κονσέρτα; Ὁ τέταρτος μαρκήσιος, ὁ πατέρας του, δὲ μποροῦσε νὰ κρύψει τὸ θυμό του κοὶ τὴν ἀπογοήτευσή του. «Αὐτὸ τὸ παιδὶ εἶνοι ἠλίθιο», ἔλεγε, κι ὁ "Ἐνταρυρτ ποὺ τάκουγε κόντευε νὰ τὸ πιστέψει κι ὁ ἴδιος. Δὲν ἦταν ἄξιος γιὰ τίποτε, τὸ πίστευε, καιρὸ τώρα, καὶ πολλὲς φορές, στὴν ἀπελπισία του, ἔλεγε ν' αὐτοκτονήσει.

«Νάτανε, τοῦλάχιστο, τίποτε γλεντζές κι ἀσωτος!», ἔλεγε μὲ παράπονο ὁ πατέρας του. Ὁ νηοτερίτης, ὅμως, εἶχε δρεξὴ γιὰ γλέντι λιγώτερο κι ἀπ' τὸ ἐνδιαφέρο του γιὰ τὴν πολιτική. «Δὲν τὸν συγκινεῖ οὔτε τὸ σπόρ»,νείδιζε παρακάτω ὁ γέρος, ἀραδειάζοντας τὰ ψεγάδια τοῦ ὀγιοῦ του ἕνα ἕνα. Κι ἀλήθεια, δὲν ἦταν οὔτε σπόρτσμαν ὁ νεαρὸς λόρδος. Ὁ φόνος τῶν πτυλιῶν, ἔστω καὶ συνοδεύοντας τὸν πρίγκηπα τῆς Οὐαλίας, τὸν ἄφινε ἀσυγκίνητο, ἢ τὸ πολὺ - πολύ, τὸν ἀηδιάζε. Πρατιμοῦσε νὰ κάθεται στὸ σπίτι καὶ νὰ διαβάζει, ἀόριστα, ἔται, ἀταχτα, λίγο ἀπ ὅλα. Ἀκόμη ὁμως κι αὐτὸ δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσε. τόνε. βοηθοῦσε μόνο νὰ σκοτώνει τὴν ὥρα καὶ νὰ μὴ σκοτίζει τὸ νοῦ του μὲ ἰδέες. Τὶ τ' ὄφελος, ὅμως; Νὰ σκοτώνεις τὸν καιρὸ σου μὲ βιβλία, οὐσιαστικὰ εἶναι λιγώτερο κακὸ παρὰ νὰ σκοτώνεις φασιανοὺς καὶ τὸν καιρό σου μὲ τουφέκι. Μποροῦσε νὰ διαβάζει σ' ὅλη του τὴ ζωή, ἀλλὰ τὶ μέ τοῦτο, δὲ θὰ κατόρθωνε οὔτε ἔτσι νὰ κάνει τίποτε.

"Ἕνα θοαδινό, στὶς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1887, κοθόταυε στὴ β·βλιοθήκη τοῦ μεγάρου τους, ρωτώντας ἀν ἄξιζε τὸν κόπο νὰ ζεῖ κανείς, ἢ ἄν, γιὰ ν' σὐτοκτονήσει θάτανε ποοτιμότερο τὸ πιστόλι παρὰ ἡ θάλασσα. "Ἠτανε τὴ μέρα ποὺ οἱ Τ ά ' ι μ ς δημοσιεύανε τὸ πλαστογραφημένο γράμμα τοῦ Πάρνελ, ὅπως λέγανε. ποὺ συχωροῦσε τὶς δολοφονίες τοῦ Φίνιξ Πάρκ. Ὁ μακρήσιος βοσκότανε σὲ κατάσταση ἀποπληκτικῆς τοποχῆς ἀπ' τὸ πρωΐ. Στὶς λέσχες δὲ μ'λούσ·ν γιὰ τίποτε ἄλλο. «Φαίνεται εἶναι σπουδαῖο γεγονός». Ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ὁ λόρδος "Ἐνταωντ, πάλι. Ἀστόσο, δὲν ἔβρισκε πολὺ ἐνδιαφέρον οὔτε στὶς ἰδέες τοῦ Πάρνελ. οὔτε στὸ ἔγκλημα. Καὶ κεῖνο τὸ βράδι, ἀφοῦ ἄκουσε λίνην ὥρα τί λέγανε στὴ λέσχη, πῆγε σπίτι ἀπελπισμένος. Ἠθοὰ τῆς β βλιοθήκης ἦτην ἀνοχτή, μὲ ἀποτέλεσμα. ἔτσι μέσα κι ἔπεσε σὲ μιὰ πολυθρόνα κατάκοπος. σὰ νάχε γυρίσει ἀπὸ μακουνὸ δρόμο. «Πρέπει νάμαι ἠλίθιος», βεβαίωνε τὸν ἑαυτό του βλέποντας τοὺς πολιτικοὺς ἐνθουσιασμοὺς τῶν γνωαίμων του καὶ τὴ δ·κή του τὴν ἀδιαφορία. "Ἠταν ὑπερβολικὰ σεμνὸς καὶ δὲν τοῦ πήγαινε νὰ πεῖ πὼς ὄχι αὐτός, ἀλλὰ ἄλλοι ἦταν ἠλίθιοι. «Ἀπελπισία, ἀπελπισία», βόγγυζε φωνοντά, καὶ στὴ σοφὴ σιγαλιὰ τῆς θεβρατης βιβλιοθήκης ἡ λαλιὰ του ἀντηχοῦσε τραγικά. Θάνατος· τὸ τέλος τοῦ ποτ·τός· ὁ ποταμός· τὸ πιστόλι... Ἡ ὥρα περνοῦσε. Ἀκόμη καὶ γιὰ τὸ θάνατο, συλλογιζόταυε ὁ λόρδος "Ἐνταρυρτ, δὲ μποροῦσε νὰ σκεφθεῖ μὲ συνοχή, μὲ προσοχή. Ἀκόμη κι' ὁ θάνατος ἦταν ἀνία. Στὸ τραπεζὶ πλάϊ πῆρε τὸ μάτι του τὸ τελευταῖο τεῦχος τῆς Τριμηνιαίας Ἐπιθεωρήσεως. "Ἰσως θὰ τόνε σκότιζε λιγώτερο ἀπ' τὴν ἰδέα τοῦ θανάτου. "Ἀπλωσε τὸ χέρι του, τὸ πῆρε, τάνοιξε στὴν τύχη σὲ μιὰ σελίδα κι ἄρχισε νὰ διαβάζει μιὰ παράγραφο στὴ μέση ἑνὸς ἄρθρου γιὰ κάποιον Κλὼντ Μπεργκρὰρ. Γόλλος, συλλογιστηκε. Σὰν τί νάτανε ἡ «γ λ υ κ ο γ ε ν ι κ ὴ λ ε ι τ ο υ ρ γ ία τοῦ ἤματος;» στοχαζόταυε. Κάποια ἐπιστημονικὴ ὑπόθεση, βέβαια. "Ἐρριξε μιὰ ματιὰ πέρα ὡς πέρα στὴ σελίδα. Κάπου εἶδε εἰσαγωγικά. Παράθεση ἀπὸ κάποιο βιβλίο τοῦ Φαρέρ. Τὴ διάβασε:

«Τὸ ἔμψυχο ὄν δὲν ἀποτελεῖ ἐξαίρεση στὴ μεγάλη φυσικὴ ἁρμονία ποὺ κάνει τὰ πράγματα νὰ πραοαμόζουνται τὸ ἕνα στὸ ἄλλο. Οὔτε σ' ἀντίθεση, οὔτε σὲ σύγκρουση ἔρχεται μὲ τὶς γενικὲς κοσμικὲς δυνάμεις. Ἀπεναντίας, ἀποτελεῖ παράγκεντα στὴν πάγκοινη συμφωνία τῶν πραγμάτων κ' ἡ ζωή ἑνὸς ζώου, π. χ., ἀποτελεῖ μόνο ἕνα κομμάτι τῆς συνολικῆς ζωῆς τοῦ σύμπαντος».

Διάβασε στὴν ἀρχὴ ὀκνὰ τὴν παράγραφο, ὕστερα πιὸ πρασεχτικά, κι ἔπειτα πολλὲς φορὲς καταποδιαστὰ μὲ μεγαλύτερη ὀλοένα προσοχή. «Ὁ βίος ἑνὸς ζώου ἀποτελεῖ μόνο ἕνα κομμάτι τῆς συνολικῆς ζωῆς τοῦ σύμπαντος». Καὶ ἡ αὐτοκτονία; "Ἕνα κομμάτι τοῦ σύμπαντος θὰ αὐτοκαταστρεφόταυε; "Ὀχι, ὄχι αὐτοκαταστροφή, δὲ μποροῦσε ν' αὐτοκαταστραφεῖ, τίποτε, κι ἄν τὸ ἐπιχειροῦσε ἀκόμη. Θἄλλαζε μόνο μορφή ἢ ὕπαρξή του. Ἀλλαγή.. Κομμάτια ἀπὸ ζῶα καὶ φυτὰ γίνανε ἀνθρώπινα ὄντα. Ὅ,τι ἦτανε χθὲς τὸ πεσινὸ πόδι ἑνὸς ἀρνιοῦ, ἢ φύλλα σπανακιοῦ, γίνε τὴν ἄλλη μέρα τὸ χέρι ποὺ ἔγραψε, ὁ νοῦς ποὺ σκάρωσε τὴ σιγανὴ Συμφωνία τοῦ Δία. Καὶ μιὰ ὑστερώτερη ἀκόμη μέρα τριανταέξ χρόνω χαρές, πόνοι, πεῖνα, ἀγάπες, σκέψεις, μουσική, μαζὶ μὲ ἄπειρες ἄλλες ἀπραγματοποίητες δυνατότητες μελωδίας καὶ ἁρμονίας, χρησίμευσαν γιὰ λίπασμα σὲ μιὰν ἀθώρητη γωνιά, σ' ἕνα κοιμητήριο τῆς Βιέννης, μεταμορφώθηκαν σὲ ὑλη κι ἀντίθα, ἔπειτα, πεῖ μὲ τὴ σειρά τους μετουσιώθηκαν σὲ ἀρνιά, ποὺ τὰ πισινά τους πόδια γίναυε πάλι ἄλλοι μουσικοί, ποὺ τὰ σώματά τους, μὲ τὴ σειρά τουρ.. Κατοφάνερα πράγματα. "Ἔλοψαν σὰν ἀποκάλυψη ὁπὸ νοῦ τοῦ λόρδου "Ἐνταρυρτ. "Ἀξαφνα, καὶ γιὰ πρώτη φορά, κατάλαβε τὴν ἀλληλεγγύη του μὲ τὸν κόσμο. Τὸ κατάλαβε μὲ ἐξαιρετικὴ ἀγχνία. Σηκώθηκε καὶ περπατοῦσε ταραγμένα πέρα δῶθε στὴ βιβλιοθήκη. Οἱ σκέψεις του ἦταν ἀνάκατες, ἀλλὰ λαμπρὲς καὶ ὀρμητικές, ὄχι θολὲς. ὄχι ὀμιχλισμένες, νωθρές, ὅπως πάντα. «"Ἰσως, ὅταν ἤμουνα στὴ Βιέννη πέοσυ, μπορεῖ νὰ μάσηξα ἐτ' ἀλήθεια κανένα κομμάτι οὐσία ἀπὸ τοῦ Μόζαρ, σὲ κανένα σνίταελ ἢ σὲ κανένα λουκάνικο, ἢ, ποιὸς ξαίρει, ἴσως καὶ σὲ κανένα πετῆρι μπύρα μέσα. Κοινωνία, φυσικὴ κοινωνία, ἀφομοίωση. Καὶ κεῖνη ἡ θαυμάσια παράσταση, τὸ Μαγικὸ Φλάουτο — Ἕνα ἄλλο εἶδος κοινωνία, ἢ μπορεῖ τὸ ἴδιο. Μετουσίωση, καννιβαλισμός, χημεία. "Ὅλα καταλήγουν στὴ χημεία, βέβαια. Ποδάρια ἀρνιοῦ, σπανάκι:.. ὅλα χημεία. Ὑδρογόνα, ὀξυγόνα.. καὶ τὶ ἄλλο; "Ὅλα τὰ χρόνια ποὺ πέρασα στὸ "Ηπειρο. Λατινικοὶ στίχοι. Χαμένος καιρός, νὰ πάρει ὁ διέβολος.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ)

ΕΜΙΛ ΝΤΑΡ

Ο ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ

Μετάφραση τῆς κ. ΔΙΔΩΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Β'.

Στὸν πόλεμο ὁ Κλισσὸν κερδιζε τὴ μιὰ νίκη ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλλη· πληγώνεται ἔνδοξε· καὶ γιὰ περηγοριὰ ἔχει τὰ καθημερινὰ γράμματα τῆς Εὐγενίας. Μὰ νὰ ποὺ τοῦ ἔρχεται ἡ περίεργη ἰδέα νὰ τῆς στείλει γιὰ συντροφιὰ τὸν νεαρὸ Μπερθίλ, ἕνα παλληκάρι ποὺ βρίσκεται «στὸ ξύπνημα τῶν παθῶν καὶ ποὺ ζητᾶ νὰ τοποθετηθεῖ τὴν καρδιά του...». Ἡ Εὐγενία στὴν ἀφέλειά της δὲν ἀναγνωρίζει τὸν ἔρωτα κάτω ἀπὸ τὴ φιλία τοῦ νέου, ξεχνᾶ ὡστόσο τὸν Κλισσὸν καὶ δὲν τοῦ γράφει πιά. Πάντευε τάχα ὁ Ναπολέοντας πὼς λίγους μῆνες ἀργότερα θὰ ζοῦσε αὐτὴ τὴν ἴδια περίπτωση σὰν σύζυγος στὴν Ἰταλία; Ὁ ἔρωτας μὲ τὸ μικρὸ του τοξο περιγελᾶ τὶς ἔνδοξες νίκες τῶν κανονιῶν! Καὶ ἡ λύση ἐρχεται πιὰ ἀστραπιαία: Ὁ Κλισσὸν παίρνει τὴν ἀπόφασή νὰ πεθάνει. «"Ἐχετε γειὰ ὥμορφες μέρες τῆς ζωῆς μου! Δοκίμασα μαζί σας τὴν ὑπέρτατη εὐτυχία. Ρούφηξα τὴ ζωή καὶ τὶς χαρές της. Τί μοῦ μένει στὸ μέλλον ἄλλο ἀπὸ τὴν κόρο καὶ τὴν ἀνία; Στὰ εἰκοσιέξη χρόνια μου κέρδισα εὐτυχία καὶ φήμη, μὰ περισσότερο ἀπὸ παντοῦ μέσα στὸν δικό σου τὸν ἔρωτα δοκίμασα τὸ γλυκόπιοτο μεθῦσι τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Αὐτὴ ἡ ἀνάμνηση ξεσχίζει τὴν καρδιά μου. Θὰ μπορέσεις νὰ ζήσεις εὐτυχισμένη, νοιὸς νὰ σκέπτεσαι τὸν δυστυχισμένο Κλισσὸν; Φλησέ μου τοὺς γιοὺς μου καὶ εὐχήσου μαζί μου νὰ μὴν ἔχουν τοσο ὁρμητική ψυχὴ σὰν τὸν πατέρα τους, γιατὶ θὰ πέσουν κι' αὐτοὶ θύματα τῶν ἀνθρώπων, τῆς δόξας καὶ τοῦ ἔρωτος».

"Ὅταν ἔδωσε τὸ γράμμα αὐτὸ σ' ἕναν ἀγγελιαφόρο νὰ τὸ πάει, μπῆκε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του καὶ ρίχτηκε μέσα στὰ μαχόμενα πλήθη ὅπου καὶ ξεψύχησε χιλιοτρυπημένος ἀπὸ χτυπήματα.

"Ἐτσι τελειώνει τὸ μικρὸ αὐτὸ ρομάντσο, ποὺ ἔχει ὅλα τὰ σημάδια τῆς ἀπειρίας ἑνὸς ἀρχάριου, ὅλη τὴ στομφώδη εὐγλωττία τοῦ Ρουσσώ καὶ τὶς φευγαλέες εἰκόνες τοῦ Ὀσσιάν. Κι' ὅμως ἀναγνωρίζει κανεὶς τὰ νύχια τοῦ ἱκανοῦ μπριοῦ, ὁπὸν ἡρωϊκὸ τόνο καὶ στὴν φυσικότητα ποὺ χαρακτήριζε τὸν Ναπολέοντα στὰ εἰκοσιέξη του χρόνια. "Ἐπειτα καὶ τὸ ὕφος του δείχνει ἐνεργητικότητα, οἱ παρατηρήσεις του εἶναι βαθεῖες καὶ καθὼς εἶναι τοποθετημένες μέσα θὴ διήγηση προαναγγέλλουν τὸν Σταντάλ.

"Ἀν ὁ Ναπολέοντας δὲν πραγματοποιοῦσε τὸ πεπρωμένο του, ἀλλὰ περιοριζόταν ἁπλῶς νὰ τὸ φανταστεῖ, θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργήσει ἕνα νέο λογοτεχνικὸ εἶδος, ἡρωϊκὸ μαζὶ καὶ ψυχολογικό, ἕναν τόπο μυθιστορήματος ἀνάλυσης καὶ δράσης.

Ἡ δράση ξεχελιζε ἀπὸ τὸ εἶναι του ὁλοκληρο, ἀπὸ τὰ λόγια καὶ τὴν φαντασία του. Στὸν μαθηματικὸ νοῦ του ἄρεσε «νὰ κόβει τὶς ἰδέες στὰ τέσσερα», Ἀργότερα, σὲ ἄλλη περίοδο τῆς ζωῆς του ἐμπιστευόταν στὴν κυρία Ρεμυζὰ: «Ἀγάπησα πάντα μου τὴ ἀνάλυση, κι' ἄν ποτὲ μου ἐρωτευόμουν στὰ σοβαρά, θὰ ἀνέλυα τὸν ἐρωτά μου σὲ κομμάτια.»

Κατάπληκτος καὶ ὁ ἴδιος ὅπως καὶ ὅλος ὁ κόσμος γιὰ τὸ μεγάλο πεπρωμένο του, περίεργος γιὰ τὸν ἑαυτό του, δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ γείρει μέσα του καὶ νὰ φιλεῖ νὰ βρεῖ τὶς αἰτίες τῆς ἐξαιρετικῆς τύχης του, δὲν μποροῦσε νὰ γράψει ἄλλο παρὰ ἀνάλυση τῆς ἰδίας του ζωῆς.

Στὸ «Κλισσὸν καὶ Εὐγενία» δείχνει ἀκόμη καὶ τὸ πῶς ἀντιλαμβάνοτανε τὸν ἔρωτα σὰν αἴσθημα ἀγνὸ κ' εὐγενικό, γιὰ μιὰ νέαν ἑλλὴ ποὺ μποροῦσε νὰ φτιάξει μιὰν οἰκογένεια.

Ἡ τύχη ὡστόσο τὸ ἐπιφύλασσε ἄλλες συναντήσεις. Τὴν ἔποχὴ ἀκριβῶς ποὺ ἡ Ντεζιρὲ Κλαρὸ ἔλυνε μαζὶ του τὸν ἀρραβῶνα της, ὁ φτωχὸς καὶ ξεπεσμένος Ναπολέοντας ἀνέβηκε ἀστραπιαῖο στὴν πρώτη γραμμὴ κ' ἔγινε ὁ ἔνδοξος σωτήρας τοῦ Διευθυντηρίου, ὁ διοικητὴς τοῦ ἐσωτερικοῦ στρατοῦ καὶ ἀρχιστράτηγος τῆς ἐκστρατείας στὴν Ἰταλία. Τὴ στιγμὴ αὐτὴν ἔγραφε εἰρωνικὰ στὸν ἀδελφό του Ἰωσήφ: «Ἡ εὐτυχία εἶναι γιὰ μένα... καὶ ἡ αὐλή μου γιὰ τὴν Εὐγενία». Οἱ Κλαρὸ ἔχουν πέσει ἔξω στὶς προβλέψεις τους!

"Ἐξη μῆνες ἀργότερα, στὶς 9 Μαρτίου τοῦ 1796, ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης παντρεύοτανε τὴν Ἰωσηφίνα Μπωαρναί, κέντε χρόνια μεγαλύτερή του. (Στὴ Δημαρχία ἔκρυψε τέσσερα χρόνια, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐδήλωσε πὼς εἶναι δεκαοχτὼ μῆνες μεγαλύτερος).

Οἱ ὥριμες γοητεῖες, ἡ νωχελὴς ὡμορφιά, ποὺ στολιζόταν τεχνικὰ μὲ τὸ μακιγιάρισμα, ἡ γόνιμη πεῖρα τῆς Ἰωσηφίνας, σκλαβώσαν τὸν θαυμαστὴ τοῦ Ὀσσιάν, τὸν διφασμένον γιὰ ἔρωτα νεαρὸ στρατηγὸ καὶ τοῦ ἔνεπνευσαν τὸ πιὸ δυνατὸ αἴσθημα τῆς ζωῆς του. Γιατὶ φαίνεται πὼς καὶ οἱ ἥρωες ἔχουν τὶς ἴδιες ἀδυναμίες, τὴν ἰδιοβία ἐρωτικῆς εὐτυχίας, ὅπως καὶ οἱ κοινοὶ θνητοί. Καὶ πίστευε ὁ Ναπολέοντας πὼς ἡ παντρειὰ του με τὴν παριζιάνα αὐτὴ κρεαλὴ (παρ' ὅλες τὶς σχέσεις ποὺ εἶχε ἀποκτήσει στὴ φυλακή) θὰ τὸν ἀνέβαζε πολὺ πιὸ ψηλὰ ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ θέση τῶν Κλαρῶ καὶ τοῦ «πανούργου Ἰωσήφ», ὅπως τὸν Ἔλεγε.

"Ἡ Εὐγενία ποὺ ἐανάγινε πάλι Ντεζιρέ, ἔνοιωσε ζωηρὴ ζήλεια βλέποντας νὰ προτιμοῦνται τὰ τριανταδύὸ χρόνια τῆς Ἰωσηφίνας ἀπὸ τὰ δικά της δεκαέξη. Βρέθηκε μέσα στὰ χαρτιὰ τῆς ἀρχόντεα ἕνα ἀντίγραφο μιᾶς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὸν Ναπολέοντα, στὴν ὁποία Ἔλεγε: «Μὲ κάνατε δυστυχισμένη γιὰ ὅλη μου τὴ ζωή». Ἀπελοῦσε, μάλιστα, πὼς θὰ σκοτωθεῖ, σὰ νὰ μὴν ἦτον αὐτὴ ἡ αἰτία τοῦ χωρισμοῦ. Ἡ Ἐλλειψὴ αὐτὴ λογικῆς εἶναι λίγο γυναικεία. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ναπολέοντας, ἀπὸ μέρους του, πίστευε πὼς ἡ Ντεζιρὲ μιὰ καὶ τὸν ἀγάπησε θὰ ἔμενε πάντοτε δική του, ὑπερβολίαν κι' αὐτὴ λογική, χαρακτηριστικὸ ἀνδρικὸ ἐλάττωμα.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Κλισσὸν εἶχε κ' ἕναν ἄλλο ἐπίλογο. Ἡ Ντεζιρὲ ποὺ συνόδευσε τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὴν Ζουλὶ στὴ Ρώμη ἀρραβωνιάστηκε χάρη σ' αὐτοὺς μὲ τὸ νέο στρατηγὸ Ντυφό, ποὺ δολοφονήθηκε ἀπὸ τὰ πλήθη λίγο ἀργότερα, μπρὸς στὸ παλάτι τῶν Κορσίνι. Κατόπιν τὴν ἔβγαζε ὁ δούκας τοῦ Ἀμπραντές, ἀλλὰ αὐτὴ ἀρνήθηκε: «Ἡ τύχη μου τὸ ἔχει, Ἔλεγε, νὰ μὲ ζητοῦν ὅλο ἡρωες».Πραγματικά, ὅταν ὁ Ναπολέοντας ἀριστοκράτευσεν τὴ Λίγυπτο, ἔμαθε πὼς ὁ Μπερναρυότατε ποὺ περνοῦσε γιὰ ἀντίπαλό του, παντρεύτηκε τὴν Ντεζιρὲ. Ὁ Μπερναρυότατε σήκωσε τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Γαλλίας. Ὁ Ναπολέοντας καὶ ὁ Μπερναρυότατε συμφώνησαν σιωπηρὰ νὰ διατηρήσουν μεταξύ τους αὐτὸ τὸν ἀθῶο δεσμό, αὐτὸ τὴν ἀγνὴ πηγὴ πολιτικῶν πληροφοριῶν καὶ γιὰ τοὺς δυό. Ὁ Γαλλεῦράνδος καὶ ὁ Φουσὲ καλοδέλεπον τὴν Ντεζιρέ. Στὰ 1813 ὁ Μπερναρυότατε πίστευε πὼς ἦταν δυνατὸ νὰ γίνει αὐτὸς βασιλιὰς τῆς Γαλλίας καὶ ἔτσι θὰ ἐκδικοῦταν ἡ γυναῖκα του τὴν Ἰωσηφίνα. Ἀλλὰ τὸ πεπρωμένο του τὸν προόριζε νὰ μείνει βασιλιὰς τῆς Σουηδίας.

"Ὅταν τὸ 1814 μπῆκε ὁ Μπερναρυότατε μὲ τὸν στρατό του στὸ Βέλγιο, ἄφησε γιὰ λίγο τὸ στρατηγεῖο του στὴ Λιέγη καὶ πῆγε στὸ Παρίσι νὰ δεῖ τὴ γυναῖκα του. Κατέδηκε στὸ σπίτι τοῦ Ἰωσήφ, ποὺ τὸ φύλαγαν κοζάκοι. Ποιὸς θὰ τόλεγε πὼς αὐτὸς ποὺ στὰ εἴκοσί του χρόνια ἔγραφε μὲ ἀνεξέπιπλα γοάμματα πάνω στὸ μπράτσο του: «Θάνατο στοὺς τυράννους», θὰ γινόταν τώρα δεκτὸς μὲ τόσον ἐνθουσιασμὸ ἀπὸ τὸν Λουδοβίκο τὸν 16ο!

Συμβούλεψε τὸν βασιλιὰ νὰ κυβερνήσει τὴ Γαλλία μὲ σιδερένιο χέρι καὶ μὲ γάντι βελούδινο. "Ἐκανε ἐπισκέψεις ἀκόμα καὶ στὸν Νέῳ καὶ στὸν Λεφέβρ, τὸν δοῦκα τοῦ Ντάντσιγκ, ποὺ τοῦ ἔξεφρασε τὴ λύπη του γιατί δὲν βρῆκε «τὴν καλὴ κυρία στρατάρχου» νὰ τῆς σφίξει τὸ χέρι. Ἡ κυρία στρατάρχου ἦταν ἡ παλιὰ πλύστρα, ποὺ ὁ Βικτορὲν Σαντοῦ τὴν ἀπαθανάτισε μὲ τὸ ὄνομα «Κυρία Δὲν-Μὲ-Μέλλει». Τὴν ὥρα ἀκριβῶς ποὺ ὁ Μπερναρυότατε κομπλιμεντάριζε ἔτσι τὸν Λεφέβρ, ἡ κυρία Δὲν-Μὲ-Μέλλει» μισοάνοιξε τὴν πόρτα καὶ μὲ τὴ λαϊκὴ της προφορὰ τοῦ εἶπε: «Ἡ στρατάρχαινα εἶναι σπίτι της, ἀλλὰ δὲν θὰ σὲ δεχτεῖ ποτέ, προδότη!» Μὲ τὸ στόμα της μίλησε ὁ

ΠΟΙΗΣΗ

"ΕΚΕΚΡΑΞΑ,,

Νύχτα. Κ' ἐγώ δυσμένος στὴν κλειστὴ ἐρημιά μου
φωνάζω γύρω μου ζητώντας συντυχιά.
Μὰ πίσω μου γυρνᾶ ἡ φωνὴ καὶ κρούει ταύτιά μου
καὶ σκάβει, λές, τὴ μόνωσή μου πιὸ βαθειά.

Ξανάκραξα τιὸ δυνατὰ κι' ἀπελπισμένα,
μὰ ἀπόμεινα μὲ τῆς κραυγῆς μου τὸν ἀχό,
κι ἔνιωσα τῆς νυχτιᾶς τὰ χέρια παγωμένα
σφιχτὰ τὸ στόμα μου νὰ κλείνουν τὸ ἀνοιχτό,

γιὰ νὰ προλάβουν ἄλλες μάταιες κραυγές μου...
Κ' ἐσεῖς, ἀστέρια, στάξατε συμπόνιας φῶς
στῆς ζήσης ὅλες τὶς πεντάφανες στιγμές μου,
στὰ βήματά μου, ποὺ τυφλὰ κυλοῦν ἐμπρός...

('Ερμιά. Κι ὁ φίλος κι ὁ ἀδερφὸς μακριὰ μου ἐοτάθη.
Κοιμοῦνται στὸ κιβούρι ἀξύπνητα οἱ γονιοί.
Παιδιὰ λιγόχρονα ἀναψαν ἐντός μου πάθη,
ποὺ δὲν τὰ σβοῦν κ' οἱ μακρυνώτεροι καιροί.)

Μὰ τί; "Ενας γυρισμὸς ἀπάντεχος λὲς νἀναι
τὸ διάβα μου, ποὺ ἡ μόνωση κ' ἡ ἐρμιὰ τὸ κλεῖ;
Γι' αὐτὸ τὴ νύχτα πόθους νόστων μοῦ ξυπνᾶνε
οἱ κλειδωμένοι μές στὰ στήθια μου λυγμοί;

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΝΑΜΟΥΝ ΕΚΕΙ...

Νᾶμουν ἐκεῖ,
κοντὰ στ' ἀδέλφια μου
τὰ ἐλάτια,
στὶς πιὸ ψηλὲς κορφὲς
μὲ τὶς κρυφὲς σπηλιές,
τὶς ἀετοφωλιές,
τ' ἀπάτητα τὰ μονοπάτια...

Πρῶτος ἐγώ
στοὺς αὐγινοὺς ἥλιους
νὰ σφεντονίζω τὴν καρδιά μου,
τὰ νέφη ποὺ περνᾶν κ' χαιρετᾶω,
στὰ ματωμένα βασιλέματα
νὰ κλαίω καὶ νὰ πονάω.

Νᾶμουν ἐκεῖ,
κοντὰ στ' ἀδέλφια μου
τὰ ἐλάτια,
γυμνὸς νὰ περιφέρομαι
στ' ἄψυλα τοῦ Θεοῦ παλάτια...

Καὶ κεῖ νὰ μείνω,
πάνω στὸ βουνό,
μιὰ νύχτα καταιγίδας
—ὅπως τ' ἀδέλφια μου κ' ἐγὼ—
νὰ γείρω
σπασμένος ἀπὸ κεραυνό.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΟΛΕΤΣΗΣ

ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

Πόσο γλυκὰ τὰ νεανικὰ τραγούδια ἠχοῦνε...
πόσο εἶν' ὡραῖος ὁ ἔρωτας τῶν νέων καρδιῶν,
τὰ νεανικὰ κορμιὰ, ποὺ μιὰ ἁρμονία σκορποῦνε,
σ' ἐρωτικὰ ἀγκαλιάσματα ὅταν λυγοῦνε
στὶς εὐωδιάρες ὧρες τῶν ἐαρινῶν βραδυῶν.

.....

Στοὺς ἤρεμους, κοιμισμένους δρόμους, ποὺ ἀντηχοῦνε
τ' ἁπαλὰ βήματα ἐρωτευμένων ζευγαριῶν,
στὸν ἔρωτα μιὰ σερενάτα τραγουδοῦνε
μὲ συνοδεία τὴ μελωδία τῶν φιλιῶν.

.....

Πόσο γλυκὰ τὰ νεανικὰ τραγούδια ἠχοῦνε...
κι' ὁ ἔρωτας, τὰ νέα κορμιὰ τ' ἁρμονικὰ
καὶ τὰ φιλιὰ—πόσον ὡραῖα ὁπούναι!...

Ὡραῖα καὶ τὰ ρυθμικὰ βήματα, ποὺ τραβοῦνε
καὶ πᾶν νὰ σβοῦσουνε στοῦ τάφου τὴ νυχτιά...

Θ. ΛΙΑΡΟΥΤΣΟΣ

ΜΑΤΙΑ

Στοὺς φρεσκοπλυμένους κῆπους
τῶν ὥμορφων ματιῶν σου
παίζει κρυφτὸ
τὸ πουλὶ τῆς ἀγάπης.
Κι' οἱ ἡλιαχτῖδες
τρυπώνουνε στὰ κλωνιὰ τῶν δεντρῶ
παιχνιδίζοντας τρελλὰ
μὲ τὸ γαλάζιο.
Ἀγαπημένη μου,
κύτταξέ με,
χάρισέ μου τὸ μαγεμένο λουλούδι
τοῦ ἔρωτα,
ποὺ κρυφὰ-κρυφὰ
ἀνθίζει παράμερα
σὲ μιὰν ἥσυχη γωνίτσα
τοῦ περβολιοῦ τῶν δικῶν σου ματιῶν.
Σὰν μὲ βλέπεις
μὲ τὸ γαλάζιο βλέμμα σου
νοιώθω μέσα μου
μι' ἀπέραντη χαρὰ
νὰ πλημμυρίζει τὴ ζωή μου,
τὴ ζωῆ σου....

ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑΣ

ΣΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΜΟΥ

Στὸ παράθυρό μου
μιὰ γαρουφαλιὰ
μέσα σὲ μιὰ γλάστρα
λουλουδίζει.
Στὸ παράθυρό μου
γρυσοφένιο φῶς
σ' ἀνοιγτό του τζάμι
παιχνιδίζει.
(Στῆς ἀγάπης τὸ χρυσὸ κλουβὶ
ἡ καρδιά μου τρέμει σὰ μικρὸ ἡ κοιδιά μου
(πουλί)
Καὶ τὴν κάμαρά μου
με μοσχοβολιὰ
ὁ ἀνθὸς—μεθύσι
πλημμυοίζει.
Καὶ τὴν κάμαρά μου
ὁ δόο δειλινὸ
σὰν παρακμυθένια
γρωματίζει
(Στοῦ ὀνείρου τ' ἄσπρο τὸ φτερὸ
στήνει ξωτικὸ
(χορό).

ΦΙΛΗΣΙΑ ΣΤΑΘΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΜΠΕΝΑΒΕΝΤΕ: «ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΕΝΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ»

Τοῦ κ. ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ «Σχολείου κακογλωσσιᾶς» τοῦ Σέρινταν, ποὺ ἀπὸ τότε ἡ στήλη αὐτὴ ἄρχισε νὰ παρακολουθεῖ τὴ σκηνοθετικὴ ἐργασία τοῦ κ. Τ. Μουζενίδη, ἡ παράσταση τοῦ «Κοντσέρτου», τοῦ Χέρμαν Μπάρ, καὶ τελευταία ἡ παράσταση μὲ τὰ «Δημιουργηθέντα συμφέροντα», τοῦ Μπεναβέντε, ἔρχονται νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ἡ ἀπαιτυχία ἐκείνη ἦταν κατώτερη τοῦ ὑπεύθυνου δημιουργοῦ της. Ἡ παράσταση τῆς ὡραίας κωμωδίας τοῦ Μπεναβέντε ἦταν ἕνα δεῖγμα φανερό, ὅτι ὁ κ. Μουζενίδης ἔχει κάτι νὰ δώσει κι' ἔχει κάτι νὰ πεῖ ποὺ ἀν ἀκόμα δὲ μποροῦμε νὰ λογαριάσουμε τὸ βάρος του, ὅμως εἶναι χαρὰ νὰ τὸ διαπιστώνουμε μέσα στὴν ξεραΐλα τῆς μέρειες —ὀσηδήποτε ἔκτοση κι' θεατρικῆς μας ἐκδήλωσης. Λόγοι ξένοι πρὸς τὴ θέλησή μου μὰ ἀνάγκασαν νὰ παρακολουθήσω ἀκατάστατα τὴν πρεμιέρα τοῦ ὡραίου ἔργου καὶ νὰ βασιστῶ τότε σὲ μιὰ δεύτερη βραδυὰ ποὺ θὰ ρχότανε νὰ μὲ βοηθήσει στὴν ὑπεύθυνη ἐτούτη βουλειὰ τῆς κριτικῆς. Δυστυχῶς, δὲ μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ξαναδῶ τὴν παράσταση κι' εἶμαι ὑποχρεωμένος ἀπὸ στοιχειῶδη σεβασμὸ πρὸς τὴ στήλη, ἐξυπηρετῶντας ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ τὴν ἐπικαιρότητα, νὰ περιορίσω τὸ περιεχόμενό της σὲ ἁπλὲς ἐντυπώσεις, στερημένες ἀπὸ τὴ βασιμένη στὴν ἀνάλυση καὶ τὴν ἀντικειμενικὴ θεώρηση κρίση. Μὲ εὐθύνη μετριασμένη. "Αν χρειαστεῖ, μπορεῖ νὰ ξαναγυρίσω ἄλλοτε στὸ ἴδιο θέμα.

Ὁ κ. Μουζενίδης τὸ κομμάτι αὐτὸ ποὺ εἶχε πολλὴ χαρά, πολὺ πνεῦμα καὶ πολὺ νόημα, ποὺ μὲ παιγνιδιάρικο καὶ ὁλότελα σκηνικὸ τρόπο ἔδινε καταστάσεις καθολικὲς τῆς ζωῆς μας, μᾶς τὸ παρουσίασε μὲ πολλὴ χάρη καὶ μὲ παιγνίδι καὶ σχήματι-κότητα ποὺ ταίριαζαν πολὺ στὸ ἔργο, τὸ συμπλήρωσαν καὶ ταίριαζαν καὶ στὶς ἀπόψεις γενικὰ περὶ θεάτρου, τῆς ἐποχῆς. "Ισα-με ποιὸ σημεῖο κατάφερε νὰ φτάσει πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἀν εἶχε πολλὰ σημεῖα ποὺ νιώθονταν ἀπὸ τὴν Ἐλλειψη σχετικῆς παράδοσης στὸ Ἑλληνικὸ θέατρο καὶ ἀνάλογης προσπαθειας τῶν ἠθοποιῶν, ἀν τὸ σκηνικὸ ἦταν ὁλότελα ἀταίριαστο πρὸς τὴν λοιπὴ ἐρμηνεία κι' οὔτε θέλησε νὰ μὴν εἶναι, ἐνῶ ἡ πρόθεση τοῦ κουστουμιέ νὰ προσαρμοσθεῖ σ' αὐτὴν ἦταν ἐκδηλη, ἀν τὰ μπαλέτα παίρναν περισσότερο ἀπ' ὅσο θάσπρεπε μέρος, διακόπτοντας τὴν ἑνότητα τοῦ δραματικοῦ ἔργου, ἀν σὲ πολλὰ σημεῖα κυριαρχοῦσε μιὰ ρωμαντικὴ διάθεση ἀταίριαστη στὸ εἶδος τοῦ θεάτρου καὶ τὸ ἔργο, ὅλα αὐτὰ ἦταν οὐσιαστικὰ λεπτομέρειες —ὀσηδήποτε ἔκτοση κι' ρυθμοῦ καὶ τῆς ἀναλογίας ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ κι' εἶναι αὐτὸ ποὺ εἶναι κοινὸ σ' ὅλες τὶς λαμπρὲς ἐποχὲς τῆς τέχνης καὶ στὶς ἐποχὲς τοῦ ζωντανοῦ λαϊκοῦ αὐθορμητισμοῦ, ποὺ κάτι τέτοιο εἶναι ἡ «Κομέντια ντὲλ ἀρτε».

Ἡ σχηματικὴ κα ὑπολογισμένη κίνηση, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ συνέπεια πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ κίνηση ἑνὸς καλογραμμένου δραματικοῦ κομματιοῦ ,ποὺ εἶναι ἀπόλυτα συνυφασμένη μὲ τὸ λόγο. "Αλλωστε ἀπὸ τὸ λόγο ξεκινοῦν ὅλα στὸ θέατρο.

Στὴ φθορὰ τῶν καιρῶν μας μποροῦσε κι' ἦταν φυσικὸ παρόμοια ἐκδήλωση νὰ ξενίσει. Λαίρομαι ποὺ δύσκολες ἀρχὲς ποὺ προηγήθηκαν πρὰς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἔχουν προετοιμάσει ἀρκετὰ τὸ ἔδαφος καὶ χαίρομαι ποὺ τὸ αἰσθητικὸ κριτήριο τοῦ ρωμηοῦ εἶναι δξὺ καὶ ἀγνό. Αὐτὸ πάντοτε τὸ ἐπίστευα. Ὁ κ. Μουζενίδης, λίγο ἢ πολύ, — αὐτὸ δυστυχῶς τώρα δὲν εἶμαι σὲ θέση ἔτσι πρόχειρα νὰ τὸ κρίνω— μὲ τὴν ἐργασία του αὐτή, κάνει τὰ πράγματα νὰ προοδεύουν. Εὔχομαι νὰ μὴν εἶναι αὐτὸ μιὰ ἐκδήλωση στὴν τύχη καὶ νὰ τοῦ εἶναι συνείδηση. Εὔχομαι οἱ ἐρχόμενες ἐργασίες του νὰ μὴ μ' ἀντικρούσουν, μαζὶ μὲ τὸν ἴδιο του τὸν ἐαυτό. Τότε θὰ μᾶς δοθεῖ σίγουρα ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναπτυχθοῦμε περισσότερο καὶ νὰ μιλήσουμε γιὰ ὅλα αὐτὰ μὲ περισσότερα καθέκαστα.

Οἱ ἠθοποιοὶ ποὺ ἐρμήνεψαν τὸ ἔργο καὶ πραγματοποίησαν μὲ πολλὴ ἀντίληψη τὴν ἐρμηνεία τοῦ σκηνοθέτη ἦταν ὅλοι διαλεχτοί. Μὲ τὸν ἄχαρο τρόπο ποὺ γράφεται τοῦτο τὸ σημείωμα,ποὺ εἶνε δύσκολο νὰ τοὺς παρακολουθήσω στὶς λεπτομέρειες τῆς ἐργασίας τους. "Ηταν ἡ Παπαδάκη καὶ κοντὰ σ' αὐτὴν ἡ Μανωλίδη καὶ κοντὰ της ἡ κ. Μ. Ἀλκαίου κι' ὁ Γλυνός, πρώτης γραμμῆς «Κρισπίν» κι' ὁ Δενδραμῆς Λέανδρος, ὅ,τι νομίζω χρειαζόταν σὰν τύπος, ἀν καὶ στὸ πατίξιμό του θὰ μποροῦσε Ἰσως νὰ ζητήσει κανεὶς κάπως ἐντονώτερη γραμμὴ γιὰ νὰ συνταιριάζεται μὲ τοὺς λοιποὺς, ὁ Ἰσκωβίδης, μὲ τὸν πολιτισμό του καὶ τὴ χάρη του καὶ πάρα πέρα, σὲ ρόλους ταιριαστοὺς μὲ τὴν καλλιτεχνική τους ἰδιοσυγκρασία οἱ κ. κ. Λεπενιώτης, Εὐθυμίου, Αὐλωνίτης. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους νέους ποὺ συμπλήρωναν τὸ σύνολο, δυστυχῶς, δὲν εἶναι εὔκολο νομίζω νὰ ξεχωρίσουμε κανένα. Ὁλοι ἦταν λιγότερο ἀπ' ὅ,τι χρειαζόταν. "Οσο γιὰ τὸν κ. Καρράκη, αὐτὸς βγῆκε καὶ ε ἶ π ε ἁπλὰς τὰ λόγια τοῦ πρόλογου; δὲν ξέρω ἀν ἀπὸ ἀδυναμία δική του ἢ λάθος τοῦ σκηνοθέτη. Κάπως ἀλλοιῶς, νομίζω, ἔπρεπε νὰ παρουσιαστεῖ ὁ πρόλογος. Μὰ ὅλες αὐτὲς οἱ παρατηρήσεις εἶναι ἐντυπώσεις καὶ μόνο ἐντυπώσεις. Περισσότερη δέξιση δὲν ἔχουν.

Ἡ μετάφραση τοῦ κ. Πρεβελάκη, νομίζω κι' ἐγώ, ἦταν ζωντανὴ, καλοδουλεμένη καὶ πλούσια, ὅπως καὶ ἡ μουσική τοῦ κ. Πονηρίδη, ποὺ ὑπηρέτησε ὅπως ἔπρεπε τὸ σκηνοθέτη. Ὁ κ. Μάχωφ χόρεψε ἁπλὰ, ἐκφραστικὰ καὶ μὲ ρυθμὸ καὶ σχεδίασε ὡραῖα τὰ μπαλέττα του, ἀδιάφορο ἄν οἱ χορεύτριες του ἦταν ἀκόμα κάπως δύσκαμπτες καὶ τεχνικῶς ἀνεπαρκεῖς.

ΣΩΚΡ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ

Μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὰ «Δημιουργηθέντα συμφέροντα» τοῦ Μπεναβέντε μὲ τοὺς κ. κ. Γλυνὸ καὶ Μαχάλα, ὅπως καὶ ζεται στὸ Βασιλικὸ Θέατρο.

ΣΤΙΣ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Τοῦ ΑΝΤΡΕ ΖΙΝΤ

Μετάφρ. κ. ΓΙΑΝΝΗ ΒΕΑΚΗ

Οἱ φιλολογικοὶ κύκλοι πλημμυροῦσαν τὸ ἀπέλιε τοῦ Ροντὲν τὸν τελευταῖο καιρὸ τῆς ζωῆς του. Στὸ ἀπέλιέ του ἦταν ἕνα ἀγαλματάκι: Μιὰ γυναίκα γυμνὴ ποὺ παρπατοῦσε μὲ χέρια καὶ γόνατα σὰν τὰ μωρά.

—Καὶ πῶς θὰ τὸ ὀνομάσετε; ρώτησε ἕνας ἀπ' τοὺς διανοούμενους.

—Μοῦ εἶναι ἀδιάφορο, ἀπάντησε ὁ Ροντὲν. Θὰ δοῦμε...

"Ενας ἄλλος, ὅμως, εἶπε με σοβαρὴ καὶ πειστικὴ φωνή:

—Στὴ θέση σας, θὰ τὸ ὀνομαζα Ψ υ χ ή.

Κι' ἀμέσως τὸ ἀγαλματάκι περιβλήθηκε μιὰν ἐπιβούλη κ' ἴσως βλάσφημη ὁμολογία· ὑπνοσθήποτε, φορτώθηκε μιὰν ἀνησυχία, ποὺ ἀσφαλῶς ὁ Ροντὲν δὲν τὴν εἶχε σκεφτεῖ ἀπ' τὴν ἀρχή. Αὐτὴ ἡ ἔννοια κι' ἄν ὑπῆρξε, δὲ θὰ ἐμπόδιζε τὸ ἔργο αὐτὸ νὰνναι ἀπαίσιο, ἀν δὲν ἦταν θαυμαστό. Δὲν τόκανε πιὸ θαυμαστὸ ἀπ' ὅ,τι ἤτανε στὴν ἀρχὴ χωρὶς πρόθεση.

Ὁ σκοπὸς δὲ δημιούργησε ποτὲ τὴν ἀξία ἑνὸς ἔργου καὶ ὁ ζωγράφος ἢ ὁ γλύπτης δὲν ἐνδιαφέρεται ἀποκλειστικὰ νὰ φορτώσει μὲ σημασία τὸ μουσεῖα ἢ τὸ μάρμαρο. Πιστεύω γιὰ ἐλέβρια κάθε σύγχυση, κάθε κατάπτηση τῶν οὐνόρων τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη τέχνη καὶ διαμαρτύρομαι τόσο μπορῶ στὸ «ut pictura poesis», ὅσο καὶ μπορῶ ἀπὸ «ut poesis pictura» (1). Κάθε τέχνη ἔχει ξεχωριστὰ μέσα νὰ συγκινεῖ ἰδιαίτερους τρόπους ἔκφρασης. Νοιώθω τέσο πολὺ αὐτὴ τὴν ἀνάγκη τῆς διάκρισης (κάνω ἔννοιες μιᾶν ἐντελοῦς προσωπικῆ ὁμολογίας τοῦ καλλιτεχνικοῦ μου πιστεύω) ποὺ χωρὶς ξεκάθαρη συνειδηση γιὰ τὸ ἀποστέλεσμα, μὰ πιότερο σὰν ἀπὸ ἔνστικτο ἀπαλλάσσεται τὰ ρομάντζα ἢ τὰ διηγήματά του, σχεδὸν ἀπὸ κάθε περιγραφὴ τοπίων ἢ προσώπων, γιατὶ νομίζω πὼς ἡ περιγραφὴ ἀπήκει στὴ ζωγραφική. Πόσο φουρκιζόμουνα στὰ νειάτα μου μὲ τὸ θαυμασμὸ μερικῶν λογοτεχνῶν γιὰ τὸν Βάγνερ! Σχεδὸν πάντα, μὴ νοιώθοντας παρόμοιο τύποτα ἀπ' τὴ μουσική, θαυμάζανε τὸ κείμενο τῶν Νιμπελοῦγκεν ἢ τοῦ Τριστάνου. Θυμάμαι τὸν Πιὲρ Λουΐ νὰ λέει σ' ἔκστεση:

—Καὶ ξέρεις τὶ ἀπαντάει ἡ Κοῦντρι; "Ε, λοιπόν, δὲν ἀπαντάει. Βγάζει μιὰ κραυγή. Δὲν τὸ βρίσκεις ὑπέροχο;

Ἀπὸ ἀντίδραση ἄρχισα νὰ θαυμάζω τὴ λεγόμενη ἐμπνευσμένη δομαστίνο», μουσικὴ χωρὶς καμμιὰ σημασία ἢ ποὺ τουλάχιστο δὲ ζητοῦσε νὰ ἐκφράσει τίποτε ἄλλο ἀπὸ καθαρὴ μουσικὴ καὶ μὲ τὰ πιὸ ἐπιφανεῖς σκοπὰ μέσα. Αὐτὸ εἶναι ποὺ μ' ἔκανε ν' ἀδικήσω καὶ τὸ τραγούδι, ὅταν ἡ μουσικὴ ὑποτάζεται στὰ λόγια. Ὡστόσο, δὲ μπορῶ παρὰ νὰ συμφωνήσω, πὼς μερικὲς μελωδίες τοῦ Σοῦμπερτ, τοῦ Σούμαν ἢ τοῦ Ντυπὸρ δὲν ἔχουν ἔργα τέλειεις τέχνης.

"Ετσι, μ' ἔξαρκετὴ εὐχαρίστηση καὶ χωρὶς πολλὲς ἀντιρρήσεις ἔσκυψα πάνω ἀπὸ νεκρὲς φύσεις τῶν Σαρντὲν ἢ Σεζάν. Ἐκεῖ τουλάχιστον, ἤμουνα ἀπόλυτα αἰγνοῦρος πὼς θαύμαζα ζωγραφική. Τὰ μῆλα τοῦ Σεζὰν ποτὲ δὲ μο ὁ ρθε νὰ τὰ δαγκώσω. (Θυμᾶμαι αὐτὸ ποδίγραψε ὁ Ντιντερὸ μιλώντας γιὰ μιὰ νεκρὴ φύση τοῦ Σαρντὲν : «...δὲν μᾶνει παρὰ νὰ πάρεις τὰ μπιλκάτα καὶ νὰ τὰ φᾶς, τὸ νεράτζι, νὰ τὸ κόψεις καὶ νὰ τὸ στίψεις, νὰ πιεῖς τὸ ποτήρι τὸ κρασί, καὶ νὰ βάλεις τὸ μαχαῖρι στὸ ψωμί»). Ἡ ἔκστασή ποὺ βυθίζόμουνα, κάθος παρατηρούσα αὐτοὺς τοὺς πίνακες, ἦταν τόσο ἀγνή, ὅσο καὶ ἡ ἔκστοση σὰν ἀποσύρα κοντεύρτο ἢ πρὸ τοῦ Μότσαρτ. Πίστευα καὶ σχεδὸν τὸ πιστεῦω ἀκόμα, πὼς ἡ συγκίνηση πρέπει νὰ πηνάζει, στὴ ζωγραφική, ἀπ' τοὺς δγκους, ἀπ' τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα καὶ στὴ μουσικὴ ἄμεσα ἀπ' τὴν ἁρμονία, τὸ ρυθμό, ἀπ' τὴ γραμμὴ τῆς μελωδίας, χωρὶς νὰ προσπερνᾶχε στὴ στεψὴ ποὺ δὲν ἔχει παρὰ παρείσακτη θέση. Ἡ ἐποχὴ μ' ἔφερνε σ' ἀντίδραση μὲ τοὺς ἀνεκδοτολογικοὺς ἢ ἱστορικοὺς πίνακες καὶ μὲ τὴ λοτρεία γιὰ τοὺς προραφαηλικοὺς ἐγγλέζους. Ὁ ἐμπρεσιονισμὸς θριάμβευε. Θαῦμα αἴσχος, γιὰ τὸν ἀδιηθενὸ ζωγράφο, ἄν ὁ πίνακάς του παράστοαινε κότι ἠποροῦσε νὰ δώσει ἀφορμὴ σὲ σκέψη. (Δὲν θὰ ὀρκιζόμουνα πὼς σ' ὅλο αὐτὸ δὲν ὑπῆρχε κάποιος φόβος. Δὲν νοιώθω πὼς χρειάζεται ποιὸ κουράγιο ὁ καλλιτέχνης γιὰ νὰ περιφρονήσει τὴν κουτσαμάρα τοῦ κοινοῦ, χρειάζεται ὅμως ἀσφαλῶς κουράγιο γιὰ νὰ ρψιφκινδυνέψει νὰ συμβατικιάζει, ἄφινε σ' ἀπόλυτη ἀναφχία ὅλη τὴ σύνθεση. Ἡ τέχνη περνᾶσε ἀπ' τὸν ἀναρχισμὸ αὐτόν. Ἡ σύνθεση τοῦ πίνακα, χωρὶς συμβατικὸ κέντρο, διασκορπιζεται. Τίποτε δὲν δικαιολογοῦσε τὴ θέση τῶν προσώπων στὴ συνάφειοή τους. "Ολα αὐτὰ μ' ἔκαναν νὰ σκεφτῶ πολύ.

Ὑπάρχει κάτι πιότερο, ποὺ δὲν θέθελα νὰ τὸ ὀνομάσω θ ἐ μ α, στὴ ζωγραφική ἢ τὴ γλυπτική, ὑπάρχει κάτι ἀκόμα ἀπὸ πρόσχημα σύνθεσης, πιαρ' ὅλο ποὺ κι' αὐτὸ ἀκόμα μᾶς τὸ ἀρνιοῦνται σήμερα. "Οταν ὁ Ρέμπραντ ζωγραφίζει τοὺς «Μαθητὲς τῆς Ἐμμαοῦς» ἢ τὸν «Ἰσσοῦ ποὺ εὐλογεῖ τὸν Ἰσσοῦ» φτιάχνει, ὅσο τὸ μπορεῖ, ἕνα κοεβαρὰ ζωγραφικὸ ἔργο. Θέλω νὰ πῶ, πὼς δὲ δανεζεται κανένα μέσο ποὺ δὲν ἀνήκει ἄμεσα καὶ μοναδικὰ στὴ ζωγραφική. Σκόπιμα ἀναφέρω αὐτὰ τὰ δυὸ ἔργα ποὺ ἀπὸ ἑνὰ τὸ θέμα ἔχει ἐξαιρετικὴ σημασία καὶ στὸ ἄλλο ἡ σημασία σχεδὸν λείπει, μὰ καὶ κεῖ τὸ θέμα εἶναι μόνο πρόσχημα γιὰ ἕνα σύνολο ὄχι αἰθεαίρετο (ὅπως καὶ στὸ «Μάθημα ἀνατομίας») παρὰ ἀναγκαῖο στὴ σύνθεση τοῦ πίνακα. Τὸ θέμα μ'νει πιὸ ἀφιστο ἀπὴ «Νυχτερινὴ περιπολο», ὡστόσο δικαιολογεῖ καὶ δῶ τὴ ζωντάγια τῶν προσώπων.

Δὲν ὑπάρχει γλυπτὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἄγγελου, ὅπου νὰ μὴν εἶναι δικαιολογημένη ἡ στάση καὶ ἡ κίνηση. Τόσο «οἱ Σκλάβοι» ὅσο καὶ τὰ ἀγάλματα στὸν τάφο τῶν Μεδίκων, κλπ., βάθηκαν μὲ γοῦρο ρυθμὸ γιὰ τὴ χορευτικὴ διαπαιδαγώγηση τῆς νεοελληνικῆς γενεάς.

Τὰ πρώτα ἀποτελέσματα, χωρὶς νὰ εἶναι ἐξαιρετικά, μᾶς γεμίζουν ἐλπίδες γιὰ τὸ πολὺ κοντινὸ μέλλον.

Μέσα στὶς διάφορες καὶ ποιοτικὰ ἀνόμοιες ἐμφανίσεις, ὁ Ἑλληνορομμάνος χορευτὴς Κλάρκ Νίκολς μὲ τὴν παρτενὲρ του ὁ. Ντόρα Βλαστοῦ, ἀποτελοῦν πραγματικὰ ἐξαίρεση. Διαφαίνεται ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ τεχνικὴ καπάρτιση καὶ πιότερο ἀκόμα ἡ ἐπαγγελματικὴ πεῖρα καὶ ἐσουνεδησία τοῦ κ. Νίκολς, ποὺ ὅπως ξέρουμε μαθήτεψε πλάϊ στις μεγαλύτερες συγχρονες χορευτικὲς μορφὲς καὶ δούλεψε τὸ σκληρὸ μὰ ἀπαραίτητο γιὰ τὴν τεχνικὴ κατάρτιση μπαλλέτο. Ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ δημιουργία τῆς νέας Ἑλληνίδας χορεύτριας δ. Βλαστοῦ, ποὺ ἔχει ὅλα τὰ προσόντα μιᾶς καλλιτέχνιδας, ποὺ εἶναι προορισμένη νὰ πετύχει.

Τὸ πρόγραμμα πλούσιο καὶ πολὺ μελετημένο, μᾶς ἔδωσε μιὰ πολύμορφη εἰκόνα τῶν δυνατοτήτων ποὺ κατέχουν οἱ δυὸ χορευτές, ἐκείνος μὲ τὴν πληρότητά του τὴν καλλιτεχνικὴ καὶ ἡ σύντροφός του μὲ τὶς δυνατότητες τῆς τῆς σωματικὲς καὶ τὶς διανοητικές.Θὰ στὰ θῶ ἰδιαίτερα ὁτὸν Ἀρλεκίνο (μουσικὴ Τ. Ντιμιτρέσκου) ποὺ χόρεψε μόνος του ὁ κ. Νίκολς μὲ ὅλο τὸν χρειαζούμενο ρυθμὸ καὶ τὴ πλέριο κατανόηση τοῦ θέματός του. Ξεχωρίζω ἐπίσης τὴν Ἐλεφασίον τοῦ Σοῦμαν, ὅπου τὸ ὡραῖο ζευγάρι μᾶς χαρισε στιγμὲς ξεχωριστῆς ἁρμονίας κινήσεων.

Μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὸ ρεσιτὰλ Κλάρκ Νίκολς—Ντόρας Βλαστοῦ στὸ «Ρωμαντικὸ βάλς» τοῦ Σεβρόφ.

Στοὺς «Μηχανικοὺς ρυθμοὺς» ὁ κ. Νίκολς, ξεπερνῶντας τὸν ἐαυτό του, παρουσίασε ὅλο τὸ πνεῦμα τῆς μηχανικῆς ἐποχῆς μας, δίνοντα,; στὸ κορμὶ του μιὰ φανταστικὴ πραγματικὰ ἐσωτερική ἔνταση.

Τελειώνοντας τὸ σύντομο αὐτὸ σημείωμα, θάθελα γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμα νὰ τονίσω τὴ χαρὰ ποὺ νοιώθουν οἱ φίλοι τοῦ χοροῦ γιὰ τὸν παρατηρούμενο χορευτικὸ ὀργασμὸ τῶν τελευταίων χρόνων καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν πεποίθηση πὼς κοντὰ στὸν κ. Νίκολς, ποὸ εἶναι ἕνας ἄρτιος καλλιτέχνης, ἡ δ. Βλαστοῦ εἶναι προορισμένη νὰ παίξει σοβαρότατο ρόλο μέσα στὴν ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς χορευτικῆς τέχνης, ποὺ τόσο γοργὰ ἀρχίζει νὰ διαγράφεται.

Β.

ΕΝΑ ΡΕΣΙΤΑΛ ΧΟΡΟΥ

ΚΛΑΡΚ ΝΙΚΟΛΣ-ΝΤΟΡΑ ΒΛΑΣΤΟΥ

Οἱ φίλοι τῆς τέχνης τοῦ χοροῦ, μιᾶς τέχλης ποὺ τόσο καλλιεργήθηκε κάτω ἀπ' τὸν Ἀττικὸν οὐρανὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ Ἑλλάδα στεκόταν ὁμφαλός. τῆς πνευματικῆς ἀνθρωπότητος, μὲ ξεχωριστὴ λαχτάρα παρακολουθοῦν ἐδῶ καὶ τρία χρόνια τὴ νέα γενεὰ τῶν χορευτῶν τοῦ τόπου μας.

Σχολές, ποὺ ὁ ἀριθμός τους ξεπερνᾶ τὶς δώδεκα, μὰ ποὺ δυστυχῶς ἡ ἀληθινὴ καλλιτεχνική τους ὑπόσταση εἶνε πολὺ κατώτερη ἀπὸ τὸ μέτριο (ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις), ἱδρύματα ποὺ ἀπὸ τὰ διάφορα ὠδεῖα, θεατρικὲς ἐπιχειρήσεις, δημόσια ἐκστιτοῦτα κλπ., βάθηκαν μὲ γοῦρο ρυθμὸ γιὰ τὴ χορευτικὴ διαπαιδαγώγηση τῆς νεοελληνικῆς γενεάς.

Τὰ πρώτα ἀποτελέσματα, χωρὶς νὰ εἶναι ἐξαιρετικά, μᾶς γεμίζουν ἐλπίδες γιὰ τὸ πολὺ κοντινὸ μέλλον.

Μέσα στὶς διάφορες καὶ ποιοτικὰ ἀνόμοιες ἐμφανίσεις, ὁ Ἑλληνορομμάνος χορευτὴς Κλάρκ Νίκολς μὲ τὴν παρτενὲρ του ὁ. Ντόρα Βλαστοῦ, ἀποτελοῦν πραγματικὰ ἐξαίρεση. Διαφαίνεται ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ τεχνικὴ καπάρτιση καὶ πιότερο ἀκόμα ἡ ἐπαγγελματικὴ πεῖρα καὶ ἐσουνεδησία τοῦ κ. Νίκολς, ποὺ ὅπως ξέρουμε μαθήτεψε πλάϊ στις μεγαλύτερες συγχρονες χορευτικὲς μορφὲς καὶ δούλεψε τὸ σκληρὸ μὰ ἀπαραίτητο γιὰ τὴν τεχνικὴ κατάρτιση μπαλλέτο. Ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ δημιουργία τῆς νέας Ἑλληνίδας χορεύτριας δ. Βλαστοῦ, ποὺ ἔχει ὅλα τὰ προ

Μ. Γ. ΛΕΡΜΟΝΤΟΦ

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Μετάφραση από τὰ Ρωσσικὰ τοῦ κ. Λ. Κ.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ)

Ξαφνικὰ ἀκούω διαστικὰ ἀκκανόνισα βήματα... Σίγουρα, θάνει ὁ Γκρεγοβίτσκι... Καὶ πραγματικά!

—Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

—Ἀπὸ τὴν πριγκηπέσσα Λιγκόφσκαγια—εἶπε πολὺ σοβαρά,—ἄχ πῶς τραγουδᾶει ἡ Μαίρη!

—Ξαίρεις ἕνα πρᾶμα;—τοῦ εἶπα. Βάζω στοίχημα πὼς αὐτὴ δὲν ξαίρει ὅτι εἶσαι δόκιμος ἀξιωματικός;. Σίγουρα νεμίζει πὼς σὲ ἔχουνε κἀκιρέσει...

—Ἴσως. Καὶ τί μὲ νοιάζει!...—εἶπεν ἀφηρημένα.

—Ὄχι, τὸ λέγω ἔτσι...

—Καὶ ξαίρεις, πὼς σήμερα τὴν ἑβδομάσα τρομερά; Βρῆκε πὼς αὐτὸ ἦταν ἀνήκοστη αὐθάδεια. Μὲ δυσκολία μπόρεσα νὰ τὴν κατα-πείσω, πὼς εἶσαι καλὴς ἀνατροφῆς καὶ πὼς εἶσαι τόσο τοῦ κόσμου, ὥστε ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ ἔκαμες μὲ τὴν πρόθεση νὰ τὴν προσβάλεις. Λέγει πὼς ἔχεις αὐθάδικο ὕλεμμα καὶ πὼς σίγουρα ἔχεις μεγάλη ἰδέα γιὰ τὸν ἑαυτό σου.

—Δὲν ἔχει ἄδικο... Κι' οὔτε θέλεις νὰ τὴν ὑπερασπιστεῖς;

—Λυπᾶμαι ποὺ δὲν ἔχω ἀκόμη αὐτὸ τὸ δικαίωμα...

«Ἄ, ά!—εἶπα μέσα μου,—τοῦ λέγου του φαίνεται ἀρχισε νἀχει ἐλπίδες».

—Δηλαδὴ τόσο τὸ χειρότερο γιὰ σένα:— ἐξακολούθησε ὁ Γκρουνσίτσκι.—Τώρα πιὰ εἶναι δύσκολο νὰ τῆς γνωρίσεις, καὶ τὶ κρίμα! Εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ εὐχάριστα σπίτια ποὺ ἔχω γνωρίσει...

Χαμογελοῦσα μέσα μου.

—Τὸ πιὸ εὐχάριστο σπίτι γιὰ μένα τώρα εἶναι τὸ δικό μου.—εἶπα.

Χασμουρήθηκα καὶ σηκώθηκα νὰ φύγω.

—Ὡστόσο ἐπιολέγησε πὼς μεταγνοεῖς, ἔ;

—Τί ἀνησίες! Ἂν θέλω, κύριο κιόλα τὸ θράδυ θάμαι στῆς πριγκηπίσσας...

—Θὰ τὸ δεῦμε...

—Καὶ γιὰ νὰ σοῦ κάνω μάλιστα εὐχαριστηση θὰ ἀρχίσω νὰ φλερτάρω μὲ τὴν πριγκηπόπουλα.

—Ναί· ἀν θὰ καταδεχτεῖ νὰ σοῦ μιλήσει.

—Θὰ περιμένω τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ ἀκρεδεῖ τὶς κουβέντες σου... Σὲ τράφω μὲ τὴν πριγκηπόπουλα.

—Ναί· ἀν θὰ καταδεχτεῖ νὰ σοῦ μιλήσει.

—Θὰ περιμένω τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ ἀκρεδεῖ τὶς κουβέντες σου... Σὲ τράφω μὲ τὴν πριγκηπόπουλα...

«ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (1914—1917)»

Η ΚΥΡΙΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΑΣΙΝΑ

ΤΟΥ ΖΩΡΖ ΝΤΥΑΜΕΛ

Δε θὰ μπορεῦσα νὰ πῶ γιατὶ ἀγαποῦσα τὸν Ρομπώ.

Κάθε πρωΐ, μπαινοβγαίνοντας ἀπὸ τὸ θάλαμο γιὰ ὑπηρεσιακὲς ἀναγκες, ἔβλεπα τὸν Ρομπώ ἢ καλύτερα τὸ κεφάλι τοῦ Ρομπώ, ἀκόμα λιγώτερο, τὸ μάτι τοῦ Ρομπώ, ποὺ κρυβότανε μέσ' στὸ ἀνακάτωμα τῶν σεντονιῶν. "Εμοιαζε σὰν ἕνα ἰνδικὸ γουρουνάκι, ποὺ κρύβεται μέσα στ' ἄχερα καὶ σὰς παρακφυλάει μὲ ἀγωνία. Κάθε φορὰ περνώντας ἔκανα στὸν Ρομπώ ἕνα φιλικὸ γνέφιμο, δηλαδὴ ἔκλεινα τὸ ἀριστερό μου μάτι σφίγγοντας τὰ χείλια. Ἀμέσως τὸ μάτι τοῦ Ρομπώ ἔκλεινε, κάνοντας χίλιες μικρὲς ρυτίδες στὸ μαραμένο πρόσωπο τοῦ ἀρρώστου. Αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο ἀνταλλάγμα τοὺς χαιρετισμοῦ μας καὶ τὴς ἐκμυστηρεύσεῖς μας. Ὁ Ρομπώ δὲ γελοῦσε ποτέ. Ὑ-πῆρξε παλιὸς τρέφμης τοῦ θρεφοκομείου καὶ καταλάβαινε κανεὶς ἀπ' ἐτοῦ ἐπὶ ἐζοῦσε ὅσο ἤθελε ὁ ἑαυτὸς ἤτανε μικρός.

Ὁ Ρομπώ ἦταν κοκκινομάλλης, μ' ἕνα δέρμα κατάχλομο καὶ γεμάτο πανάδες. Εἶχε τόσο λίγο μαλλὶ, ποὺ ἔμοιαζε συνέχια μὲ λαγὸ καὶ μὲ πουλὶ. Μόλις ἕνας ξένος τοῦ μιλοῦσε, τὸ κάτω χεῖλος του ἄρχιζε νὰ τρέμει καὶ τὸ σαγόνι του ζάβωνε σὰν καρύδι. Χρειαζόταν νὰ τοῦ ἐξηγήσει κανεὶς ἔτι δὲν θὰ τὸν δέρνανε.

Φτωχὲ Ρομπώ! Τί θέλω νὰ πῶ τὰ λόγια ἀνοιξε τὰ μάτια. Ὁ Μερὶ ἄρπαξε τὴν πίπα του, ὁ Ταρζὰν ἄλλαξε τὴς πατερίτσες ἀπὸ τόνα χέρι σ' ἄλλο, ποὺ σ' αὐτὸν εἶναι σημάδι συγκίνησης. Ὁ Ντομένγ καὶ ὁ Μπουρνὶ πάφανε νὰ παίξουν χαρτιὰ καὶ κολλήσανε τὰ τραπουλόχαρτα στὸ στομάχι τους, γιὰ νὰ μὴν φαίνονται. Ὁ Πουπὰ δὲν κοιτιόνθηκε, γιατὶ εἶναι παράλυτος, μὰ φαινόταν πὼς ἄκουγε μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις.

"Ημουνα, νομίζω, ὁ μόνος ποὺ ἤρθε λίγο σὲ οἰκειότητα μαζί του, κι' ὅπως εἶπα αὐτὸ ἦταν τὸ κλεῖσιμο τοῦ ἀριστεροῦ ματιοῦ ἀτὸν περνώντας κοντὰ ἀπὸ τὸ κρεββάτι του. Ὁ Ρομπώ δὲν κάπνιζε. Ὁ-ταν γίνονταν μοιρασιὰ τσιγάρων. Ἔπαιρνε τὸ μερίδιό του κι' ἔπαιζε λίγο μ' αὐτά, κουνώντας τὰ μεγάλα κι' ἀδύνατα δάχτυλά του τὰ παρομορφωμένα ἀπὸ τὸ κρεββάτιμα. Δάχτυλα ἀρρώστου καλλιεργημένα ἀπὸ τὴν ἀρρωστεία. Ἔτσι ἔμοιαζε σὰν ἕνα ἀνθρωπάκι ἀπὸ φλοῦδα καὶ ἄχερα, ἀπὸ ἕνα ἀνθρωπάκι ἀπὸ ἄχερα καὶ φλοῦδα, ἀπὸ ἕνα ἀνθρωπάκι ἀπὸ φλοῦδα καὶ ἄχερα.

Κάθε πρωΐ, μπαινοβγαίνοντας ἀπὸ τὸ θάλαμο γιὰ ὑπηρεσιακὲς ἀναγκες, ἔβλεπα τὸν Ρομπώ ἢ καλύτερα τὸ κεφάλι τοῦ Ρομπώ, ἀκόμα λιγώτερο, τὸ μάτι τοῦ Ρομπώ, ποὺ κρυβότανε μέσ' στὸ ἀνακάτωμα τῶν σεντονιῶν. "Εμοιαζε σὰν ἕνα ἰνδικὸ γουρουνάκι, ποὺ κρύβεται μέσα στ' ἄχερα καὶ σὰς παρακφυλάει μὲ ἀγωνία. Κάθε φορὰ περνώντας ἔκανα στὸν Ρομπώ ἕνα φιλικὸ γνέφιμο, δηλαδὴ ἔκλεινα τὸ ἀριστερό μου μάτι σφίγγοντας τὰ χείλια. Ἀμέσως τὸ μάτι τοῦ Ρομπώ ἔκλεινε, κάνοντας χίλιες μικρὲς ρυτίδες στὸ μαραμένο πρόσωπο τοῦ ἀρρώστου. Αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο ἀνταλλάγμα τοὺς χαιρετισμοῦ μας καὶ τὴς ἐκμυστηρεύσεῖς μας. Ὁ Ρομπώ δὲ γελοῦσε ποτέ. Ὑπῆρξε παλιὸς τρέφμης τοῦ θρεφοκομείου καὶ καταλάβαινε κανεὶς ἀπ' ἐτοῦ ἐπὶ ἐζοῦσε ὅσο ἤθελε ὁ ἑαυτὸς ἤτανε μικρός.

Ὁ Ρομπώ ἦταν κοκκινομάλλης, μ' ἕνα δέρμα κατάχλομο καὶ γεμάτο πανάδες. Εἶχε τόσο λίγο μαλλὶ, ποὺ ἔμοιαζε συνέχια μὲ λαγὸ καὶ μὲ πουλὶ. Μόλις ἕνας ξένος τοῦ μιλοῦσε, τὸ κάτω χεῖλος του ἄρχιζε νὰ τρέμει καὶ τὸ σαγόνι του ζάβωνε σὰν καρύδι. Χρειαζότανε νὰ τοῦ ἐξηγήσει κανεὶς ἔτι δὲν θὰ τὸν δέρνανε.

Φτωχὲ Ρομπώ! Τί θέλω γιὰ νὰ τὸν ἐῶ νὰ μοῦ κλιάσει. Ὅλα λές κι' ἤτανε γιανενωμένα ἐπίτηδες γιὰ νὰ τὸν κάνουν νὰ κλιάει: οἱ ἀπαίσιες, οἱ ἀτέλειωτες ἀλλαγὲς ποὺ γίνονταν κάθε μέρα τώρα καὶ μῆνες, ἢ ἀνεκγκαστικὴ ἀκινησία ποὺ ἐμπόδιζε τὸν Ρομπώ νὰ παίξει μὲ τοὺς συντρόφους του, καὶ τὸ κυριώτερο, τὸ ὅτι ὁ Ρομπώ δὲν ἤξερε νὰ παίξει κανένα παιχνιδὶ κι' οὔτε ἐνδιαφερόταν γιὰ τίποτα.

"Ημουνα, νομίζω, ὁ μόνος ποὺ ἤρθε λίγο σὲ οἰκειότητα μαζί του, κι' ὅπως εἶπα αὐτὸ ἦταν τὸ κλεῖσιμο τοῦ ἀριστεροῦ ματιοῦ ἀτὸν περνώντας κοντὰ ἀπὸ τὸ κρεββάτι του. Ὁ Ρομπώ δὲν κάπνιζε. Ὁ-ταν γίνονταν μοιρασιὰ τσιγάρων. Ἔπαιρνε τὸ μερίδιό του κι' ἔπαιζε λίγο μ' αὐτά, κουνώντας τὰ μεγάλα κι' ἀδύνατα δάχτυλά του τὰ παρομορφωμένα ἀπὸ τὸ κρεββάτιμα. Δάχτυλα ἀρρώστου καλλιεργημένα ἀπὸ τὴν ἀρρωστεία. Ἔτσι ἔμοιαζε σὰν ἕνα ἀνθρωπάκι ἀπὸ φλοῦδα καὶ ἄχερα, ἀπὸ ἕνα ἀνθρωπάκι ἀπὸ ἄχερα καὶ φλοῦδα, ἀπὸ ἕνα ἀνθρωπάκι ἀπὸ φλοῦδα καὶ ἄχερα.

"Ἄμα μάλιστα χάσουν τοὺς χοντροὺς ρόζους καὶ τὴ γερὴ τους ἕδη, δὲ μοιάζουν πιὰ μὲ τίποτα.

Νομίζω πὼς ὁ Ρομπώ ἄθελε νὰ προσφέρει στοὺς γειτόνους του τὰ τσιγάρα του, μὰ εἶναι τόσο δύσκολο νὰ μιλήσει κανεὶς γιὰ νὰ δώσει κάτι σὲ κάποιον... Τὰ τσιγάρα, λοιπὸν, σκονίζεταν στὸ ραφάκι καὶ ὁ Ρομπώ ἔμενε ξαπλωμένος ἐλδίσης καὶ τόσο ἀδύνατος, σὰν ἕνα ἄχερο παρασυρμένο ποὺ δὲν καταλαβαίνει τί γίνεται γύρω του.

Μιὰ μέρα· ἕνας ἀξιωματικὸς τοῦ Ἐπιτελείου μπῆκε στὸ θάλαμο καὶ προχώρησε πρὸς τὸν Ρομπώ.

—Αὐτὸς εἶναι; εἶπε. Ἔ, λοιπὸν, τοῦ φέρνω τὸ στρατιωτικὸ μετάλλιο καὶ τὸν πολεμικὸ σταυρό.

Ἔβαλε τὸν Ρομπώ νὰ ὑπογράφει ἕνα χαρτάκι κι' ὑστερα τὸν ἄφησε μονάχο του μ' κοῦτά τὰ μπαχλιμπιδία. Ὁ Ρομπώ δ' γελοῦσε. Εἶχε βλέτο τὸ κουτί μ' ὁ-στά του, στὸ σεντόνι, καὶ τὸ κοιτοῦσε ἀπὸ τὴς ἀνιτιὰ τὸ ἕνα ἀφ' τὴς τρεῖς τὸ ἀπόγεμα. Στὴς τρεῖς ἰανυαρδὲ ὁ ἀξιωματικὸς καὶ εἶπε:

—Πελάστρια. "Ἔφυγε κάποιο λάθος. Τὰ πράσινα δὲν εἶναι γιὰ τὸν Ρομπώ, μὰ γιὰ τὸν Ρομπώ.

Ξαναπῆρε τὸ κουτί, ἔκαισε τὴν ἀπόδειξη κι' ἔφυγε. Ὁ Ρομπώ ἔκλειγε ἀπὸ τὴς τρεῖς τὸ ἀπόγεμα ὡς τὴς ἑνιὰ τὸ ἀρδάφ, τὴν ὥρα ζηλᾶδη ποὺ ἀποσειμήθησε. Τὴν ἄλλη μέρα ἑνάνοιχσε νὰ κλαίει ἀπὸ τὸ πρωΐ. Ὁ κύριος Γκοσὲν, ὁ καλὰς διευθυντὴς, ἔφυγε γιὰ τὸ Ἐπιτελεῖο καὶ γύρισε μ' ἕνα μετάλλιο κι' ἕνα σταυρὸ ἐντελῶς ἄμοια μὲ τ' ἄλλα, κι' ἔβαλε τὸν Ρομπώ νὰ ὑπογράφει ἕνα καινούργιο χαρτί.

Ὁ Ρομπώ ἔπαψε νὰ κλαίει. Μὰ μιὰ σκιὰ ἀπλώθηκε στὸ πρόσωπό του. μιὰ σκιὰ ὑποπαστίας. Ἤταν σὰ νὰ φοβόταν πὼς ἀπὸ μέρα σὲ μέρα θὰ χρεοτανε τὸ ἕνα χαπάκρυφο τὸ ἕνα ξεκαπάρφο τὸ ἕνα μπεχλιμπίδι.

Περάσανε κάμποσες ἑβδομάδες. Ὁ Ρομπώ ἔπαψε νὰ κλαίει. Τὸ ἀνοιγμένο τὸ πρόσωπο τοῦ Ρομπώ ἔκλεισε καὶ ἀποκαταστάθηκε νὰ τὸ φαντοαστῶ νὰ γελάει. Ἤταν φανερὸ γελοῦσε. Γέλασε περισσότερο ἀπὸ τὸ ἄλλο τμῆμα τοῦ θιάσου, στὸ θέατρο «Λίκιον» ἐξακολουθεῖ νὰ παίζει, μὲ τὴν ἴδια πάντα ἐπιτυχία, τὴν κωμῳδία τοῦ κ. Π. Καγιὰ «Τμῆσις σ' ὀν Ἐρωτα».

Οἱ ἐπιδόσεις τῆς κωμῳδίας τοῦ κ. Ζευνοδιοῦ στὸ Ἔθνικὸ θέατρο, διακόπηκαν ἐπειτὰ ἀπὸ διαφόνια γιὰ τὸ χρόνο ἀνοιξιατικὸ τῆς Ἔτσι, πιθανὸν σπὰ, νὰ παιχτεῖ ἡ κωμῳδία τοῦ Ποβρηζὲ συγγραφέα Μπεζρνον «Ἔρωτας καὶ Γεωγραφία», κατὰ μετάφραση ἐπίσης τοῦ κ. Β. Δασκαλάκη.

—Θίασος Κατερίνας Ἀνδρεάδη

Ἔπειτα ἀπὸ σχετικὲς ἀπεγραφοῦς, ὁ θίασος τῆς κ. Κατερίνας Ἀνδρεάδη συναγίζει τὴ παραστάσεις του στὴν Ἀλεξανδρεια μ' ἐπιτυχία.

Ὁ θίασος θὰ μεταβεῖ ἔπειτα στὸ Κάϊρο, ὅπου θ' ἀρχίσει τὶς παραστάσεις στὶς 14 Δεκεμβρίου.

—Ἡ διαλέξη τοῦ κ. Γιαννούλη Σαραντίδη

"Ὅπως μᾶς γράφουν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ἡ διάλεξη ἔδωσε ὁ κ. Γιαννούλης Σαραντίδης στὴν αἴθουσα τοῦ Γαλλικοῦ Λυκείου σημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία. Ἡ ἀλληνικὴ ἔκτεσε ἐφείνα ἐ ἐ-τῆ. Τὸν κ. Σαραντίδη τὸν χαρακτηρίζουν σὰν ἕνα ἐξαίρετο ὁμιλητὴ, ποὺ συνάφτει τὸν ἀκροατὴ καὶ στὰ βιβλιοπωλεῖα. Γιὰ νὰ καλυφοθοῦν τὰ ἔξοδα τῆς ἔκθεσης θὰ γίνουν δικτὰ στὴν ἔκθεση πρὸς κάθε ἕνα ἀπὸ χρόνο κ' ἐν ἔχουν ἐκδοθεῖ, καὶ τὰ βιβλία πολυτελεῖας, τὰ παιδικὰ, τὰ τουριστικὰ, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐλληνόφωνα ὑπωσδήποτε ἐ στὲς περισσότερες ἐκδόσεις.

2) Ἡ ἔκθεση θὰ γίνει τὸ τελευταῖο δεκαήμερο τοῦ Δεκεμβρίου στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Οἱ ἐκθέτες λειτουμέρεις, γιὰ τὶς προθεσμίες τῆς παράδοσης καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν βιβλίων ἀνανοιωνοῦν ἕνα ἐξαίρετο ἀπὸ τὶς ἐφετινὲς.

3) Βρεβεῖα θ' ἀπονεμηθοῦν τὰ ἴδια πὼς εἶχαν κοπεμφεθεῖ κατὰ τὴ προηγουμένη χρόνια, στὰ ἀποῖα πρόσκεται ἕνα καὶ βραβεῖο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ βιβλίου καὶ τοῦ βιβλίου γιὰ τὴν Ἀθήνα.

4) Ἡ βραβεία αὐτὰ θ' ἀπονεμηθοῦν ἀπὸ ἕνα ρυθμὸ διορισμένην ἀπὸ τὴν «Ἑταιρεία φιλοτέχνων», ποὺ θὰ ἀποφασίσει μέσ' στὸ ἀνακλήτερο τὴ ἐπιτροπὴ ἐπιφιλάσεται ἐπίσης νὰ μὴν ἀπονεμήσει τὴ περισσότερα βραβεῖα ἀπὸ βραβεῖον κατηγορίαν ἢ καὶ νὰ τὰ δώσει σὲ περισσότερους. Βραβεῖα δικαιοῦνται νὰ ἔχουν τὰ βιβλιοθέτες βιβλιοθέτες, ἐπαγγελματίες ἢ ἐρασιτέχνες, γιὰ τὰ βιβλία οἱ ἐκδότες ποὺ ἀναφέρθηκαν, κι' ἂν δὲν ὑπάρχουν οἱ ἀναγκαῖοι ἀγῶνες, στὸ ὄνομα τὸν ὁποίων θὰ χουν βγεῖ οἱ ἀποδείξεις παραλαβῆς ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ τὴς ἔκθεσης. Βιβλία χειρογράφα ἢ χειροτεχνήματα ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν ἔκθεση καὶ ἐπομένως καὶ ἀπὸ τὴ βράβευση.

5) Γιὰ τὴ βράβευση θὰ παρδοῦν ὁπ' ὄψη τὰ ἑλληνικὰ βιβλία τὰν θὰ σ.μειστεῖ χουν στὴν ἔκθεση καὶ ποὺ βγήκανε σὲ σειρὰ τὸν τελευταῖον χρόνον, ἤτοι τὰ τουριστικὰ βιβλία καὶ τὰ βιβλία γιὰ τὴν Ἀθήνα, κι' ἂν εἶναι γραμμένα σὲ ξένη γλῶσσα, δὲν ἀποκλείονται ἀπὸ τὴ βράβεία τὰ βιβλία ἐπιφανεῖς ἀλλοδαπῶν ἐπιστημόνων ἐπίσης σὲ βιβλιοσοφίες ποὺ ἔγιναν στὸ διαλύμμα τοῦ χρόνου, ἀνέξαρτα σὲ ποια γλῶσσα εἶναι γραμμένα τὰ βιβλία.

6) Ἡ ἐπιτροπὴ, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὰ ποσταναν, θὰ μπορεῖ νὰ βραβεύσει μὲ εἰσοικο βραβεῖο ρωμιὸ ποὺ νὰ μὴν εἶναι σὲ ἀνάγκη συναγωνισμοῦ μὲ τὰ ἄλλα ἀπὸ ἀνωβραβευτοὺς, εἰτε μὲ τὰ κατεπερμένα βραβεῖα, εἰτε μὲ τὰ νέα (λοιπὰ π. χ. καὶ ἄλλα).

7) Ἡ ἀποστολὴ βιβλίων στὴν ἔκθεση σημαίνει ἡν ἀποδοχὴ ὅλων τῶν ὅρων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐπιτροπῆς.

8) Οἱ ἐκδόσες τῶν βιβλίων ποὺ θὰ βραβευτοῦν, θὰ παρακληθοῦν ν' ἀφήσουν ἀπὸ ἕνα ἀντὶ ὅπο γιὰ τὴν βιβλιοθήκη βραβευμένων βιβλίων.

Ἡ Ἑταιρεία φιλοτέχνων παρακαλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ συμμετάσχουνε στὴν ἔκθεση καὶ νὰ συμβάλουνε στὴν ἐπιτυχία του σκοποῦ τῆς.

—Νέα βιβλία

ΠΟΙΗΣΗ:

ΜΗΝΑ ΔΗΜΑΚΗ: «Ἡ χαμένη γῆ», σχ. 80, σελ. 32.

ΠΕΖΟΣ ΛΟΓΟΣ:

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗ: «Ὁ ἀν χτυποῦσαν οἱ κομπιάν.ες». διηγήματα, σχ. 80, σελ. 130, δρχ. 30.

ΚΩΝ. Μ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: «Ἡ ἀδελφὴ Ἀγάθη», διηγήματα, σχ. 80, σελ. 72, δρχ. 35.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ:

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ: «Ἡθβεῖαι», ἀρχαῖο κείμενο, μετάφραση ΠΑΝΑΗ ΛΕΚΑΤΣΑ, εἰσαγωγὴ ΓΙΑΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ.

ΟΜΗΡΟΥ: «Ὀδύσσεια Ρ—Ψ», ἀρχαῖο κείμενο, ἐμμετρη μετάφραση ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ.

ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ: «Βιβλιοθήκη (Μυθολογική) Γ», ἀρχαῖο σείμενο, μετάφραση σημειώσεις ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΤΡΙΔΟΥ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ: «Ἀθηναίων Πολιτεία — Β'», ἀρχαῖο κείμενο, μετάφραση, σημειώσεις Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ: «Εἰς ἑαυτόν». Ἀρχαῖο κείμενο, εἰσαγωγὴ μετάφραση, σημειώσεις FELIX DE GYOKGIO.

ΑΝΔΟΚΙΔΟΥ: «Λόγοι», ἀρχαῖο κείμενο, μετάφραση, σημειώσεις ΕΥΛΗΓ. ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗ.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ: «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις», ἀρχαῖο κείμενο, σημειώσεις Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ: «Ἔργα — Γ' (Νεκρικοὶ Διάλογοι)», ἀρχαῖο κείμενο, εἰσαγωγὴ, μετάφραση, σημειώσεις ΔΗΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΤΗ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ: «Αἰθιοπικὰ—Α'», ἀρχαῖο κείμενο, μετάφραση, σημειώσεις ΣΤΕΛΙΟΥ ΧΙΛΙΑΔΑΚΗ, εἰσαγωγὴ ΓΙΑΝΗΝ ΜΗΛΙΑΔΗ.

ΛΟΝΓΟΥ: «Ποιμενικὰ — Δάφνις καὶ Χλόη — Α'», ἀρχαῖο κείμενο, εἰσαγωγὴ, μετάφραση, σημειώσεις Γ. Α. ΖΕΥΓΔΗ.

Ὅλες οἱ παραπάνω μεταφράσεις εἶναι ἀπὸ τὴ σειρὰ «Βιβλιοθήκη Ἀρχαίων Ἑλλήνων Πεζογράφων καὶ Ποιητῶν» ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

— Περιοδικὰ

«ΝΕΑ ΣΕΤΤΙΑ», δεκαπενθήμερο λογοτεχνικὸ καὶ βιβλιογραφικὸ περιοδικὸ, διευθυντὴς Μελὴς Νικολαΐδης, Ἀθῆνα. Ἐ. λάβαμε τὸ νέο τεῦχος, τὸ 570, τῆς 25 Νοεμβρίου, μὲ ἐκτεμλημένην ἐμφάνιση καὶ διάφορες ἐνδιαφέρουσες συνεργασίες, ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τὴς σημειώνουμε τὸ ἄρθρο «Δόκτα μας δασκάλους φωτισμένους» τοῦ κ. Μελὴ Νικολαΐδη, τὴ μελέτη «Ἡ ἀξία τοῦ ἑαυτοῦ» τοῦ κ. Ἀλεξανδρινοῦ, ποιήματα τῶν κ. Ἡρακλῆ Θ. Μάλλωση, Ἰ. Δεσπάλλου, Ἔλλης Ψαρᾶ καὶ Ἐσθῆς Ποσογιαννοπούλου, ἄλλα ποιήματα τοῦ ἀναγνώστου κ. Ἀ. Χ.— Στὸ ἐφταγοῦδι σας «Ὁ θάνατος τοῦ Ἀνακρέοντος» μὲ τὴ μετάφραση τοῦ κ. Κώστ ἀν Κατσαρᾶ, καὶ Λιονέλο Θεοῦμι, μεταφρασμένο ἀπὸ τὴν κ. Ἐλένη Π. Ἡ μελέτη, διηγήματα τῶν κ. Π. Γιαβῆ, ἕνα γράμμα τοῦ κ. Παῦλου Βέργα γιὰ τὴν ποιοχμὴ στὸ Ἑλληνικὸ Κόστας Χατζηπαύλου, ὅλο γράμμα τοῦ κ. Ἀσ. Ἀσημακόπουλου γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο Πάλλη, σημείωμα τοῦ κ. Βασίλη Κ. Φοῦκα γιὰ τὴν Ψυχρὴ, τὸ ἄρθρο «Κνοστ Ἑμσουν», ὁ νοιαστὴς τοῦ ἕμνου τῆς ζωῆς τὴς κ. Σίσσας Καραϊσκάκη, κριτικὲς τῶν κ. Γιάννη Χατζῆνη, γιὰ τὰ βιβλία «Τὸ σάγρουν μυθιστόρημα» τοῦ κ. Π. Δαβιὰ καὶ «Μιὰ γυναῖκα χωρὶς ἔρωτα» τοῦ κ. Νάσου Χρηστίδη, τοῦ κ. Γιώργου Ν. Καραμιανταοῦ, γιὰ τὸ βιβλίο «Φλώριος καὶ Πασκαρίλιος» τοῦ κ. Κώσ-α Ι. Παπαγιολόπου, τὸ κ. Ἀν. Θέρου γιὰ τὸν κ. Ἐπάλαμο τῶν εἰς τὸ τυπογραφεῖον «Ἑστίας» τῶν κ. Μάσονερ καὶ Ν. Κανζούρη ἐκτυπωθέν-ων βιβλίων ἀπὸ 1892—1939, καὶ τοῦ κ. Γ. Ι. Φουσάρα, γιὰ τὸ βιβλίο «Βιβλιολογία καὶ βιβλιοθηκονομία» τοῦ κ. Δ. Μάγουρη, κριτικὲς τοῦ θεάτρου ἀπὸ τὴν κ. Ἀφρίλον Μαρουλῆ—Παπαδόπουλο, παρακολούθησῃ τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ζωῆς, διάφορα φιλολογικὰ σημειώματα κλπ.

«Η ΣΥΓΗΤΗΣΗ», ἡμερολογὶ ἐκδοση, ἐκ δυτῆς Ἐστρ. Ζήσης. Ἀθῆνα. Ἐλάβαμε τὸ νέο τεῦχος τοῦ Ποσηβρίου, μὲ ἐπιμελημένην ἐμφάνιση καὶ διάφορες φιλολογικὲς συνεργασίες τοῦ διευθυντὴ τοῦ κ. Ἀ. Μουρτίου καὶ Ν. Μουτεῖλου Ἀποστολίου.

«Η ΧΑΡΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ», δεκαπενθήμερο παιδικὸ περιοδικὸ, διευθυν ἐς Γ. Ἀναστασιαμπέρου, Ἀθῆνα. Ἐλάβαμε τὸ νέο τεῦχος, τὸ 72α, τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, πολύχρωμο, μὲ παραμυθία καὶ διηγήματα καὶ γενικὰ μὲ διασκεδαστικὴ ὕλη, κατάλληλη μικρὰ καὶ παιδιά.

— Ἀλληλογραφία

ΜΟΝΑΝ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ.— Τὸ ποίημά σας «Προσευχὴ» εἶναι πολὺ καλὸ, ἀλλὰ ἀγχός αἰσιοπεσμὸ ἀπὸ δεβόλικα μηνύματα γιὰ τὸν περιορισμένο χῶρο ποὺ ἐισθέτουμε. Ὑπαισθάνεστε, τὸ κρατοῦμε καὶ ἐν βρεθῇ ὁ κατάλληλος χῶρος, θὰ τὸ δημοσιεύσουμε. Ἀν ἔχετε ὅμως κανένα μικρότερο, θὰ τὸ προτιμούσαμε.

Α. Χ.— Στὸ ἐφταγοῦδι σας «Ὁ θάνατος τοῦ ἑνὸς βάλτοκρα» κάποιοι συνείτηση, ποὺ δὲν κατορθόνει ὅμως νὰ ἐκφραστεῖ. Ἀλλὰ, πρὸς Θεοῦ! Γιατὶ ἀποφασίζετε νὰ γράφετε κοφτὰ μόλοντα στίχους, ἀνὸ εἶναι τὸ πὶ δύσκολο εἶδος -σὲ γραφεῖ λογουσιῶν ἀφοῦ σὰς λείπουνε τὰ στοιχεῖαὶ ἐφδόξα, οἱ πρωταρχικὲς γνώσεις, ψιψγμὰ ποὺ κι' ὁ ἴδιος, ἄλλωστε, τὸ ἀναγκαρίζετε ;

Α. ΜΑΜΑΛΟΥΚΑΚΗΝ.— Τὸ ποίημά σας «Μία κόρη τ' ἀπνοῦν ἔχει μιὰ συγκινημένη ἀπλότητα, ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν κυριώτερη χάρη του. Μὰ, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, δὲν ἔχει τὴν τεχνικὴ ἀκείθεν ἀρτιότητα ποὺ θὰ διακαλούγοῦσε τὴ δημοσίευσή σου.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ Λ΄ ΓΟΤΕΧΝΙΑ

"ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ"

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ:
Γιὰ ἕνα χρόνο Δραχ. 190
Γιὰ ἕξι μῆνες » 100

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
Γιὰ ἕνα χρόνο Λίρα 1

Ὑπεύθυνος Διευθυντὴς
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Σαμάρα 6.

Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ ὄχι, δὲν ἐπιστρέφονται.

Κάθε ἐμβάσμα πρὸς τὸ περιοδικὸ ν' ἀπευθύνεται στὸν κ. Ἀντώνιον Νικολόπουλον.

Ἀθῆνα, Πέμπτη 25 τοῦ Νοέμβρη 1939.

Π. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

— Βασιλικὸ Θέατρο

Στὸ Β. Θέατρο ἀπὸ τὴν περασινὴν Τρίτη ὡς τὴν Πέμπτη τὸ βράδυ, παίχτηκαν οἱ «Βρυκόλακες» τοῦ Ἰψεν, μὲ τὴν καταλληλοτέρα τοῦ Φώτου Πολίτη, ἀπὸ μνησμοσύνο σ' ἀν πρῶτο σκηνοθέτη τῆς Ἐθνικῆς Σκηνῆς.

Ἀπὸ τὴ Παρασκευὴ τὸ βράδυ ἐπαναλήφτηκε ἡ κωμῳδία τοῦ Μπεναβέντε «Δημοσιογράφεται ἀμφιρροπία», κατὰ σκηνοθεσία τοῦ κ. Τάκη Μουσούρη. Ἡ κωμῳδία αὐτὴ θὰ παιχτεῖ ἀπὸ τὶς 25 Δεκεμβρίου ὡς τὰς 7 Ἰανουαρίου. Τὸ Β. Θέατρο θὰ διαθέτει ἐξαιτίας γιὰ τὶς παραστάσεις αὐτὲς ἀπὸ τὴν ἐφχέμενη ἑβδομάδα, ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐξαιρετικὴ ἀπιτυχία ποὺ σημείωσε ἡ κωμῳδία αὐτή.

—Θέατρο Μαρίκας Κοτοπούλη

Ὁ θίασος Κοτοπούλη στὸ θέατρο «Ρέξ» ἀξακολουθεῖ τὶς παραστάσεις τοῦ ἔργου τοῦ Ὀσάλιν «Μιὰ γυναῖκα δίχως σημεῖα». Τὴν ἐρχόμενη βδομάδα θ' ἀνεβαστεῖ τὴν «Ἀγρυπνία» τοῦ Ἴψεν, κατὰ μετάφραση τοῦ κ. Β. Δασκαλάκη καὶ μὲ σκηνοθεσία τοῦ κ. Κάρολου Κουν.

Οἱ Κουρμπέ, Μανέ, Ντεγκάς, Ρενουάρ, στάθηκαν κύριοι ἀφορμὴ γιὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴ χειραφέτηση τῆς ζωγραφικῆς. Κι' ὁ θαυμασμὸς μου μπορεῖ στὸ ἔργο ποὺ προγματοποίησαν, ἔνεκα τόσο μεγάλος, ποὺ δὲν μ' ἀφίνει νάχω κομμιὰν ἐπιφύλαξη. Διαπιστώνω ἁπλῶς πὼς ἀπὸ μιὰν ὁρισμένη ἐποχή, ποὺ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ καθοριστεῖ, ὁ ζωγράφος, ἀντιδρώντας στὴν ἱστορικὴ ἢ ἀνεκδοτολογικὴ ζωγραφικὴ, στὴν ἠθικοπλαστικὴ ἢ ψυχολογιστικὴ, ἄρχισε νὰ ζωγραφίζει γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ γιὰ μερικοὺς μυημένους, χάνοντας τὴν ἐπαφὴ ποὺ μὲ τὸ πλατὺ κοινό, ποὺ ἐνδιαφέρεται πρῶτα καὶ κύρια γιὰ τὸ θέμα.

Ἀπὸ τότε, ἡ ὅποψη τοῦ Ντιντερό, ποὺ ἔδινε σημασία στὶς «τέχνες ποὺ γνωσκοπὸ νὰ μιμηθοῦν τὴ φύση», μᾶς φαίνεται ἐντελῶς ἀχρηστη. «Κάθε κομμάτι γλυπτικὴ ἢ ζωγραφικὴ, ἔλεγε, πρέπει νάναι ἡ ἔκφραση ἑνὸς μεγάλου ἀξιώματος, ἕνα μάθημα χρέωνε ἀξιωμάτων, ἄλλα νὰ τὰ σκέφτοσαι κι' ἄλλα νὰ τὰ μελετᾶς. Ἔχω τὴν ἰδέα πὼς ἀρθὸ τῶν σύγχρονων καλλιτεχνῶν. Δὲν ἀμφιβάλλω, πὼς ἄκμια καὶ τὰ ἐπεισόδια τῆς Αἰώνιας ζωῆς τοῦ Στάλιν, ποὺ προβλήθηκαν ἢ καλύτερα ἐπιβλήθηκανστοὺς καλλιτέχνες τῆς ΕΣΣΔ, δὲν μποροῦν νὰ δώσουν ἀφορμὴ γιὰ δημιουργία ἀριστουργημάτων, ἄν μερικοὶ καλλιτέχνες δὲ θροῦν κανένα ἐ-διαίτερα ἐνθουσιαστικὸ

ΓΡΑΦΕΙΑ
Ρ. ΠΑΛΑΜΗΔΗ 4
ΤΗΛΕΦ. 30-297

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑ Περίοδος Ε'
ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 4
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 158

"ΑΛΛΟΤΡΙΑ,,

ΟΙ ΝΗΟΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥΣ

ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ KERBONN

Πολὺ ἀργὰ καὶ μὲ πολλοὺς δισταγμούς, ὕστερ' ἀπὸ πρωτοβουλία τοῦ ναυάρχου Λακάζ, οἱ μέθοδες τῆς παλης κατὰ τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων, στὸν προηγούμενο πόλεμο, ἐγκαινίασαν τὴν τακτικὴ τῶν ν η ο π ο μ π ῶ ν (ὁμάδες ἐμπορικῶν πλοίων προστατευόμενες ἀπὸ πολεμικά) σὲ «δρόμους» ἄγρυπνα ἐπιτηρούμενους καὶ μὲ σκάφη ἐξυπνότατα καμουφλαρισμένα.

Βασισμένο στὴν πεῖρα τοῦ πολέμου ἐκείνου, τὸ γαλλικὸ ναυτικὸ πῆρε τὸ σημεῖο ἀφιξῆς του τοῦ 1918 σὰν σημεῖο ἀναχώρησής του στὰ 1939. Κ' ἡ προστασία τῶν θαλασσινῶν δρόμων ὀργανώθηκε ὄχι πρόχειρα σὰν τότε, ἀλλὰ πάνω σὲ καταστρωμένο ἀπὸ πρὶν σχέδιο καὶ σὲ κανόνες προσεχτικὰ μελετημένους.

Πετυχημένη πρόνοια. Γιατὶ ὅσοι βρέθηκαν στὶς ἀκτές μας κατὰ τὶς πρῶτες ὧρες τοῦ πολέμου καὶ ἔμπλεξαν σὲ ἐπεισόδια, ξαίρουν πολὺ καλὰ (καὶ τὸ ἀγγλικὸ Ναυαρχεῖο δὲν τὸ κρύβει) πὼς τὰ γερμανικὰ ὑποβρύχια εἶχαν φύγει κρυφὰ ἀπὸ τοὺς γερμανικοὺς λιμένες βδομάδες καὶ βδομάδες πρὶν ἀρχίσει ὁ πόλεμος καὶ βρέθηκαν στὶς θέσεις ἐπίθεσης, στὴ Βόρειο Θάλασσα καὶ στὸν Ἀτλαντικό, ἀπ' τὶς 20 τοῦ Αὐγούστου. Οἱ προφυλάξεις, λοιπόν, ἔπρεπε ἀπὸ τότε νὰ παρθοῦν.

Ἀλλὰ ποιὲς προφυλάξεις;

Ἐδῶ πρέπει νὰ καθορισθεῖ ἕνα σημεῖο: οἱ πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις στὴ θάλασσα ἀπαιτοῦν, περισσότερο ἀπ' τὶς ἐπιχειρήσεις στὴν ξηρὰ ἀπόλυτη μυστικότητα. Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ εἰδικοὶ ὅροι τοῦ ναυτικοῦ πολέμου ἔχουν ἀνάγκη τῆς ἀπόλυτης σιωπῆς πάνω στὶς διάφορες ἐνέργειες ὄχι μόνο μιᾶς μοίρας, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ γιὰ τὶς ἀπομονωμένες μονάδες καὶ τὰ περιπολικά. «Ἀνακοινωθέντα» γιὰ τὶς ἐπιχειρήσεις στὴν ξηρὰ καὶ στὸν ἀέρα μποροῦν νὰ δίνονται καθεμέρα, ἀλλὰ τὰ ἀνακοινωθέντα γιὰ τὶς ναυτικὲς ἐπιχειρήσεις δίνονται πάντα μὲ μεγάλη καθυστέρηση καὶ μὲ μικρὴν ἀκρίβεια γιὰ τὸν τόπο καὶ τὶς λεπτομέρειες μιᾶς ἐπιχείρησης. Ἡ παραμικρὴ ἀθυροστομιά, ποὺ φαίνεται ἀνώδυνη σ' ἕνα στεριανό, γιατὶ δὲν τοῦ μαθαίνει τίποτε, πληροφορεῖ θαυμάσια τοὺς ἐπαγγελματίες ναυτικοὺς τοῦ ἐχθροῦ. Λοιπόν, δὲ θὰ ποῦμε ἐδῶ παρὰ ἐκεῖνο ποὺ ἐπιτρέπεται νὰ ποῦμε σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς φύλαξης τῶν θαλασσινῶν δρόμων.

⁂

Αὐτοὶ οἱ δρόμοι εἶναι δυὸ εἰδῶν: οἱ τ ε χ ν η τ ο ί καὶ οἱ φ υ σ ι κ ο ί. Οἱ πρῶτοι εἶν' ἐκεῖνοι ποὺ τὸ Ναυαρχεῖο καθορίζει στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα, πάνω στὸ χάρτη, γιὰ νὰ συνδέσει δυὸ σημεῖα προσέγγισης, καὶ ποὺ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ μπορεῖ νὰ μετατοπίσει, νὰ μετατρέψει, ν' ἀλλάξει ἐντελῶς, γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὸν ἐχθρὸ νὰ τοὺς ἀνακαλύψει, ὕστερ' ἀπ' τὴ συχνὴ κυκλοφορία. Οἱ δεύτεροι εἶναι κεῖνοι ποὺ ἐπιβάλλει ἡ (γεωγραφικὴ) διάπλαση τῶν ἀκτῶν, καὶ ποὺ ὅλος ὁ κόσμος ξαίρει, γιατὶ μπορεῖ—σὲ καιρὸν εἰρήνης—ν' ἀγοράσει σ' ὁποιοδήποτε βιβλιοπωλεῖο ἢ μαγαζὶ ναυτικῶν εἰδῶν τοὺς χάρτες ποὺ πάνω τους εἶναι σημειωμένα ὅλα: βάθη, βράχοι, μπάνγκοι (*) περάσματα (δίαυλοι), λασπώδη μέρη, φάροι καὶ φανοί, καταφύγια, λιμάνια, κόλποι, ὅρμοι κ.τ.ρ. Οἱ δρόμοι ποὺ χαράσσει τὸ Ναυαρχεῖο εἶναι πολὺ εὔκολο νὰ χαραχτοῦν καὶ νὰ γνωστοποιηθοῦν στοὺς ναυτιλλόμενους, ἀκόμα κι' ἂν ἀλλάζουνται συχνά· ἡ δὲ φύλαξή τους ἐμπιστεύεται σὲ περιπολικὰ κάθε τύπου, ἐπιφάνειας, βυθοῦ καὶ ἀέρα, ποὺ πλαισιώνουν, ἐπαγρυπνοῦν, ὁδηγοῦν στὸ μανουβράρισμα καὶ ὑπερασπίζουν εἴτε πλοῖα μόνα, εἴτε, καὶ πιὸ καλὰ ἔτσι, συνοδεῖες ἀπὸ πλοῖα. Εἶναι ζήτημα ραδίου, προβολέων, διοπτρῶν, τηλεμέτρων καὶ βλημάτων.

Ἀποφασίζεται λογουχάρη — σὲ γλῶσσα πρυπτογραφικὴ ποὺ τὸ κλειδί της ἀλλάζει συχνὰ — ὅτι τὴν τάδε μέρα, εἴτε τὴν τάδε νύχτα, μιὰ συνοδεία ἀπὸ τόσα πλοῖα—ὀνομαζόμενα ἕνα πρὸς ἕνα — θὰ φύγει ἀπ' τὸ τάδε λιμάνι, τῆς τάδε χώρας, γιὰ νὰ πάει στὸ δεῖνα λιμάνι τῆς δεῖνα χώρας. Γίνεται μιὰ σειρὰ ἀπὸ ὑπολογισμούς, βασισμένους στὶς διαφορετικὲς ταχύτητες τῶν καραβιῶν ποὺ διαφέρουν μεταξύ τους σὲ ἐκτόπισμα, κινητῆρες καὶ ἰσχύ· καὶ διατάζεται ἕνας μέσος ὅρος, στὸν ὁποῖον συμμορφώνονται ὅλα. Καί, στὴν ὁρισμένη στιγμή — ποὺ μπορεῖ ν' ἀλλάξει τὸ τελευταῖο δευτερόλεπτο — ἡ νηοπομπὴ ξεκινᾶ μὲ τὸ χρονόμετρο. Μπροστὰ πλέουν περιπολικὰ μὲ μεγάλη ταχύτητα ποὺ τὴν φωτίζουν, στὰ πλάγια ἐπίσης ἄλλα περιπολικὰ τὴν φρουροῦν ἄγρυπνα καὶ πίσω-πίσω μιὰ ὀπισθοφυλακὴ ἔχει σὰν προορισμό της ν' ἀποκρούει τὶς ἐπιθέσεις ἀπ' τὰ νῶτα. Εἶνε μιὰ θαλασσινὴ φάλαγγα σὲ πορεία, ποὺ πάνω της πετοῦν ὑδροπλάνα, κατοπτεύοντας τὸν βυθό. Τέλος, καὶ μὲ διαταγὲς ραδιοφωνικές, ὀπτικὲς ἢ μὲ τηλεβόα τὸ περιπολικὸ—ἀρχηγὸς τῆς συνοδείας, ὑποχρεώνει τὰ καράβια ποὺ τὸ ἀκολουθοῦν νὰ διαγράψουν ἀπότομες στροφὲς καὶ ἑλιγμοὺς μεγάλης ἔκτασης, προορισμένους νὰ χάσουν ἀπ' τὰ μάτια τοῦ ἐχθροῦ τὴν ποθητὴ λεία.

Ὑπάρχουν δυὸ περιπτώσεις ἐπίθεσης: ἡ ἐπίθεση ἐπιφάνειας καὶ ἡ ὑποβρύχια.

Ἡ πρώτη μπορεῖ νὰ γίνει ἀπὸ πολεμικὰ ἢ ἀπὸ ἀεροπλάνα, ἢ κι' ἀπὸ τὰ δυὸ μαζί. Ἡ ἐπίθεση αὐτὴ ποὺ φαίνεται πιθανὴ στὴ Βόρειο Θάλασσα, εἶναι πολὺ λίγο συχνὴ στὸν Ἀτλαντικό, ἐξαιτίας τῆς μεγάλης ἀπόστασης ποὺ βρίσκονται οἱ γερμανικὲς ναυτικὲς βάσεις καὶ τῶν φραγμάτων ποὺ ἔχουν ἐγκαταστήσει οἱ ἑνωμένοι ἀγγλογαλλικοὶ στόλοι στοὺς διάφορους δρόμους.

Ἡ ὑποβρύχια ἐπίθεση εἶναι πάντα πιθανή. Μπορεῖ νὰ γίνει ἀπὸ ἕνα καὶ μόνο ὑποβρύχιο ἢ στολίσκον ὑποβρυχίων καὶ γίνεται πάντα μὲ ἐνέδρα: Πραγματικὰ τὸ ὑποβρύχιο εἶναι πιὸ ἀργοκίνητο ἀπ' τὰ περισσότερα ἐμπορικὰ καράβια — ἀτμοκίνητα ἢ ἠλεκτροκίνητα· δὲ μπορεῖ, λοιπόν, νὰ τὰ καταδιώξει· καλύτερα, συνεπῶς, εἶναι γι' αὐτὸ νὰ τὰ περιμένει στὰ περάσματά τους, βυθισμένο, νὰ τ' ἀνακαλύψει μὲ τὸ περισκόπιο καὶ νὰ τά χτυπήσει στὰ πλευρά.

Ἡ τακτικὴ αὐτὴ ἔχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι οἱ κινητῆρες τοῦ ὑποβρύχιου δουλεύουν ἀργά, εἴτε καθόλου, καὶ δὲν ἀνακαλύπτονται ἀπ' τὰ μηχανήματα σύλληψης ἠχων, ποὺ διαθέτουν τὰ πλοῖα περιπολίας. Τὰ τελευταῖα αὐτὰ ποὺ τὸ ξαίρουν βρίσκονται σ' ἀδιάκοπη κίνηση, γιὰ νὰ ὑποχρεώνουν τὸν ἀόρατο ἐχθρὸ νὰ μετατοπίζεται, καὶ νὰ κάνει, ἔτσι, θόρυβο. Τορπιλλοβόλα καὶ ἀντιτορπιλλικὰ πάνε κι' ἔρχονται, ξαναγυρίζουν, στρέφουν καὶ γενικὰ ὀργώνουν διαρκῶς τὴ θάλασσα. Στὸν παραμικρὸν ὕποπτον ἦχο, μόλις τὸ πιὸ ἀσημαντο ἀντικείμενο φανεῖ στὴν ἐπιφάνεια, ἀνάμεσα σὲ δυὸ κορφές, τὸ πιὸ κοντινὸ τορπιλλοβόλο ὁρμᾶ μὲ ὅλη τὴν ταχύτητά του, καὶ σκοπευμένα τὰ κανόνια του, καὶ πετᾶ καθὼς τρέχει τὶς φοβερὲς βόμβες βυθοῦ, ποὺ σκάζουν μόνο κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφανεια καὶ ποὺ ἡ ἔκρηξή τους εἶναι τέτοια ποὺ, ἀκόμα καὶ σὲ μεγάλη ἀπόσταση ἂν βρίσκεται τὸ ὑποβρύχιο, τὰ τοιχώματα του μπορεῖ νὰ σπάσουν ἀθεράπευτα. Μόλις ἕνα παρόμοιο σημεῖο συναγερμοῦ δοθεῖ, τ' ἄλλα περιπολικὰ τρέχουν νὰ βοηθήσουν τὸ φιλικό τους πλοῖο, τὰ ὑδροπλάνα ἔρχονται νὰ πετάξουν πάνω ἀπ' τὰ κύματα. Καὶ τὸ ὑποβρύχιο δὲν ἔχει παρὰ ἕναν τρόπο νὰ ξεφύγει: νὰ χωθεῖ ὅσο πιὸ βαθειὰ μπορεῖ στὸ βυθό, νὰ μείνει ἀκίνητο, ὕστερα ν' ἀπομακρυνθεῖ ἀργὰ-ἀργὰ ἀπ' τοὺς διῶκτες του ποὺ περιμένουν ἐναγώνια νὰ δοῦν ἂν σὰν ἀπάντηση στὸ βομβαρδισμό τους δὲν ἀναφανεῖ στὴν ἐπιφάνεια μιὰ μεγάλη κηλῖδα ἀπὸ λάδι — ποὺ φανερώνει ὅτι τὸ ὑποβρύχιο χτυπήθηκε βαρειά, θανάσιμα ἴσως...

⁂

Ἀπ' τὴν ἐπίθεση αὐτὴ ποὺ γίνεται στὴν ἀνοικτὴ θάλασσα, τὸ ὑποβρύχιο προτιμάει τὴν ἐπίθεση κοντὰ στὶς ἀκτές. Ἐκεῖ, φαίνεται, ἡ νηοπομπὴ εἶναι πιὸ τρωτή, γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει μεγάλους καὶ παράξενους ἑλιγμούς. Τό ὑποβρύχιο, λοιπόν, μπορεῖ νὰ τοποθετηθεῖ σὲ κατάλληλη θέση, νὰ πάρει τὰ μέτρα του, νὰ κανονίσει τὴ σκόπευσή του, τὴν ταχύτητα τῶν τορπιλλῶν του, τῶν καραβιῶν τῆς νηοπομπῆς, τοῦ μεγέθους, τῶν γραμμῶν τους. Ἐπιπλέον, ἂν φτάσει πρῶτο, τὸ ὑποβρύχιο μπορεῖ να τοποθετήσει νάρκες στὰ περάσματα καὶ γενικὰ νὰ ἐκτελέσει καλύτερα τὴν ἀποστολή του καὶ μὲ μεγαλύτερα ἀποτελέσματα.

Ἀλλὰ ἂν αὐτὸ διαθέτει τόσα σοβαρὰ ἀτοῦ καὶ ἡ ἄμυνα ἐναντίον του δὲν ἔχει λιγώτερα. Καὶ πρῶτα-πρῶτα: ἡ ἄμυνα αὐτὴ γίνεται σὲ ὕδατα φιλικά, δηλαδὴ ξαίρει καλὰ τὰ κατατόπια. Ἀπ' τὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης τὴν ἔχει μελετήσει καλὰ καὶ ὀργανώσει προσεκτικά, ὁ δὲ ἐχθρὸς μπορεῖ νὰ βρεθεῖ μπροστὰ σὲ ἐκπλήξεις πολὺ λίγο εὐχάριστες.

Ἔτσι μόλις ἀναγγελθεῖ ἡ νηοπομπή, ἡ ἄμυνα δουλεύει.

Σβυσμένοι ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου, οἱ φάροι δὲν χρησιμεύουν πιά, ὅπως πρῶτα, σὰν ὁδηγοί: τὴ νύχτα δὲν ἀνάβουν παρὰ ἕνας-δυὸ στοὺς δέκα, ἀλλὰ ἐκεῖνος ποὺ ἦταν μόνιμος γίνεται κινητός, ὁ πράσινος γίνεται κόκκινος, ὁ κόκκινος πράσινος, οἱ ἀφὲς ἀλλάζουν σὲ διάρκεια καὶ συχνότητα. Τίποτε, τέλος, δὲν γίνεται ὅπως πρῶτα. Ὅμως ὁ ἀρχηγὸς τῆς νηοπομπῆς εἶναι εἰδοποιημένος γιὰ ὅλ' αὐτά, κατέχει τὸν καινούργιο κώδικα κι' ἀκόμα ξαίρει τί σημαίνει γι' αὐτόν, μόνο γι' αὐτόν, αὐτὸ τὸ ἄλλο φῶς, τὸ ἐντελῶς νέο, τὸ... «ἀνέκδοτο», ποὺ ἀνάβει σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς ἀκτῆς. Τότε ὁδηγῶντας τὸ πειθήνιο ἀσκέρι του διαμέσου τῶν σκοταδιῶν, προχωρεῖ. Τὰ δέκα, δεκαπέντε, εἴκοσι καράβια του τὸν ἀκολουθοῦν μὲ σβυσμένα ὅλα τὰ φῶτα, παρεκτὸς ἕνα ποὺ καθοδηγεῖ τὸν τιμονιέρη, χωρὶς νὰ φαίνεται. Πορεία γεμάτη ἀγωνία, μὲ τὰ νεῦρα ὑπερτεντωμένα, μέσα στὴν κατάμαυρη νύχτα...

⁂

Τίποτε δὲν γίνεται. Καὶ νὰ τώρα ποὺ ἀρχίζει νὰ χαράζει. Ἡ ὥρα εἶναι ἐπικίνδυνη, γιατὶ ἡ κούραση, τὸ ψῦχος καὶ τὸ παιγνίδι τῶν σκοταδιῶν ποὺ ὑποχωρεῖ μπροστὰ στὴ χαραυγὴ ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὸ ξεγέλασμα τῶν ὁδηγῶν. Ὥρα ὑπέροχη, λοιπόν, γιὰ τὴ δράση τοῦ ἐχθροῦ ποὺ παραμονεύει ὑπομονετικὰ καὶ ποὺ ἔχει κανονίσει ἀπὸ πρὶν μ' ἀκρίβεια τὸ βλῆμα του.

Ἀλλὰ ἡ ἀκτὴ ἔρχεται σὲ βοήθεια τῆς νηοπομπῆς: τὰ κανόνια, κρυμμένα, μέσα στὶς σχισμές, κάτω ἀπ' τοὺς βράχους, εἶναι ἕτοιμα, καὶ σκοπευμένα τὸ καθένα σὲ ἕναν τομέα ἀπ' τὰ πρὶν ὁρισμένον. Ὑδροπλάνα πετοῦν πάνω ἀπ' τὴ θάλασσα, προσπαθῶντας ν' ἀνακαλύψουν καμμιὰ μακρυὰ σιλουέττα, ποὺ τὸ νερὸ προδίνει τὸ σχῆμα της. Τέλος ἄλλα περιπολικά, γοργοκίνητα καὶ πάνοπλα, ἔχουν βγεῖ ἀπ' τὸ λιμάνι καὶ τρέχουν πρὸς συνάντησή της.

Ἡ συνοδεία περνᾶ ὁλόκληρη, χωρὶς τίποτε νὰ γίνει. Καὶ τώρα, καθὼς ὁ ἥλιος ἔχει ἀνέβει πολὺ ψηλά, τὰ καράβια ἔχουν πάρει τὴ θέση τους στὸ λιμάνι. Σὲ λίγο θ' ἀρχίσει τὸ ξεφόρτωμα τοῦ πολύτιμου φορτίου τους: κανόνια, τάνκς, αὐτοκίνητα, ἀεροπλάνα, περέλαιο, σίδερο, στάρι, ψάρια, κρέας, ὅλα τὰ καλά...

Ἐκείνη τὴ στιγμή, μακρυά, πολὺ μακρυά, ἀκοῦονται ὑπόκωφοι κρότοι: Κεφάλια σηκώνονται καὶ μάτια, χιλιάδες μάτια, ψάχνουν τὸν ὁρίζοντα. Τὰ περιπολικὰ δὲν βρίσκονται στὴ θέση τους. Ἔχουν σκορπιστεῖ στὴ θάλασσα. Τί τρέχει; Κάποιο σημεῖο κινδύνου δόθηκε: ὑποβρύχιο φάνηκε.

Ἀλήθεια, μέσα στὸν πυρετὸ τῆς ἄφιξης, τὰ καράβια τὸ εἶχαν ξεχάσει, ἀλλὰ αὐτὸ τὰ θυμόταν. Ἀναζητοῦσε τὴ λεία του καὶ πάνω στὴν ἀναζήτηση αὐτὴ ἐπισημάνθηκε, γιατὶ ἄφησε νὰ φανεῖ τὸ περισκόπιό του, ἢ φάνηκε μέχρι τὸ μισὸ στὴν ἐπιφάνεια. Λοιπόν, ἕνα ἀπὸ τὰ ὑδροπλάνα ποὺ πετοῦσε πρὸς τὰ ἐκεῖ, τὸ εἶδε, μὲ μιὰ τολμηρότατη κάθετη πτήση ἔπεσεν ἀπ' τὸν οὐρανὸ στὴ θάλασσα καὶ μὲ μιὰ φοβερὴ βόμβα τὸ κόψε στὰ δυό. Τὸ θαλασσινὸ τέρας, στὴ μέση σπασμένο, γκρεμίστηκε, οἰκτρὸ ναυάγιο πιά, στὸν βυθό, ἀπ' ὅπου ποτὲ δὲν θὰ ξαναγυρίσει...

«Ἓν ἐχθρικὸν ὑποβρύχιον ἐβλήθη χθὲς ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν ὑδροπλάνων μας», θὰ γράψει λακωνικώτατα τὸ ἀνακοινωθέν.

Ἀλλὰ ἐκεῖνοι, ποὺ ὅπως ἐγώ, εἶδαν τὸ ἐπεισόδιο, ξαίρουν τί δρᾶμα καὶ ἀγωνία κρύβεται κάτω ἀπ' τὶς ψυχρὲς αὐτὲς λέξεις. Καὶ ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσουν.

Ἔτσι μέρα καὶ νύχτα, ὅλες τὶς ὧρες καὶ μὲ κάθε καιρὸ — ἥλιο, βροχή, ἀγέρα, τρικυμία ἢ γαλήνη — τὸ ναυτικὸ ἐργάζεται ἀδιάκοπα γιὰ τὴν προστασία τῶν θαλασσινῶν δρόμων, ποὺ ἀπ' τὴν ἐλευθερία τους ἐξαρτᾶται, ἴσως κι' αὐτὴ ἡ νίκη ἀκόμα.

KERBONN

(Μετάφρ. Ν. Ἀνδρικόπουλου)

(*) Μεγάλες πετρώδεις ἐκτάσεις στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα καὶ σὲ ἐλάχιστο κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια βάθος.

Μὲ ἕνα ὀπτικὸ μηχάνημα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξετάζει προσεχτικὰ τὴν ὁποιαδήποτε θαλάσσια ζώνη, ποὺ διαβαίνουν ταχύτατα τρία τορπιλλοβόλα